

Méhes Károly

ISTEN SZEME

Harminc év, Forba!, rikoltotta a telefonba Trebin, több, mint egy élet. És mi túléltek. Ne mondd, hogy nem jössz...

Jövök, dehogynem, persze hogy jövök!

Az általános iskolai csapat szervezte a találkozót, olyanok, akiket – többségükben – tényleg nem látott harminc éve. Csupa néni és bácsi, mint ő maga is, állnak majd egymással szemben, és kérdegetik, hogy te ki vagy.

Még hogy túléltek. Épp ez volt a baja. Hogy már túlélte magát, és most jön a könyörtelen büntetés.

Észrevette, hogy az átlagnál hosszabb szavakba mostanában belebonyolódik, pláne, ha idegen szavak, nem tudja elsőre kimondani őket. Mintha összebogozódna a nyelve egy olyan szónál, hogy „elkerülhetetlen”, eljut odáig, hogy „elkerü...” , és valami zagyvaság lesz a vége, amit igyekszik gyorsan elharapni. Észre sem veszik mások, és ha mégis, hát istenem, kivel nem fordul elő.

De én tudom, gondolta Forba a kávécsészéjét két tenyere között gurigázva, hogy ez valami más állapot. Nem ilyen voltam.

Ráadásul ez nem az egyetlen jel. Néha remeg a keze. De csak akkor, ha levest kanaliz. Egyet rándul, és amikor odanéz, a saját kezére, mint egy alkalmatlankodó idegengere, a keze mintha meg is ijedne, külön a keze, hogy most mi lesz, és még inkább remeg, ugrál benne a kanál. Ilyenkor leteszi egy picit, a kezét leereszti az ölébe, ne is lássa.

Leejti a tárgyakat. Nem túl sűrűn, de gyakran. Megfogja őket, ám nem elég erősen. Úgy esnek le a földre, mintha ki akarnának szűrni vele. Kisiklanak az ujjai közül. Egy nadrágszűj, zokni reggelente, amikor öltözik. Már tudja, nem azért, mert álmos, és az izomtónus hiányzik. Leejt minden egyebet. Kanalat, tűzőgépet, slusszkulcsot. Hallja a hangtalan kacagásukat. Apuskám, nem gondoltam volna... ilyeneket sutyorognak a tárgyak.

A betűk is összefolynak, előfordul. Olvasna, mint bármikor máskor, de csak szürke csíkot lát. Mintha a havas tájban, valahol irgalmatlanul messze, hogy a zaját nem is hallani, robogna egy vonat. Kicsit távolabb vagy közelebb tartja a szöveget, inkább távolabb, rendszerint az segít, és akkor egyszerre élesbe vált. Már megint betűk és szavak és mondatok állnak előtte, de ő még látja a gyorsvonalat, a havas tájat, és csodálkozik, hogy miről is szól ez az egész.

De ami Forbát a legjobban zavarja, a meleg hullámok. A meleg hullámok kizárólag jobbról érkeznek az arcára. Illetve nem is pontosan az arcára, hanem inkább a halántékára és a fülére. Mintha valaki odahajszárítózna, épp csak egy fuvallatnyit, akár hozzátehetné azt is, ugye milyen finom meleg? Érzed? Igen, érzi. Ha jön a meleg hullám, odakap a kezével, végigsimítja magát a halántékától a fülén át az arcáig. Kicsit olyasmi ez, mintha nem feléje jönne a meleg, hanem belőle, mintha valami rossz áradna ki a bőréből, amit ezzel a simító-takaró mozdulattal el tudna leplezni. Csakhogy nem lehet. Hiába a simítás, ha a meleg, amennyiben úgy akarja, újra felé fúj. Megint valaki ráirányítja a hajszárítót.

A csontjai pedig... Néha picit ugyan félelmetes, de mégis szereti, ahogy kattan és reccsen egyet valamije. A nyaka istenien tudja. Alig mozdítja a fejét, érzi, hogy feszül,

és szép lassan viszi el addig a pontig, ahol megáll, de most kell rásegíteni: reccs, és már jó. Helyén van a feje. Recseg-pattan a jobb könyöke. A bal válla. A bal csuklója. A bokája, mind a kettő. És a nagylábujjai. Kicsit sportot is úz belőle. Behúzza-behajtja őket, és fülel. Ha a reccsenés nem elég éles, ha azt érzi, hogy a két ízület nem olyan – így mondaná – hetykén fordul el egymáson, szinte hiányérzete támad. Pedig hogy utálta mindig is azokat, akik ropogtatták az ujjukat. Primitívnek érezte, tapintatlanságnak, a nyílt színi orrtúrásnál és a szellentésnél alig egy fokkal szalonképesebb cselekedetnek.

Milyen lesz az élet ezután? Ezen töprengett már néhány hete, amikor Trebin hívta. Még azt a kérdést is feltette magának: akkor most melyik nyavalyába fogok belehalni?

De ilyet nem kérdezhet, még titkon sem. Most rángatta vissza anyát az életbe, hónapokon át beszélte be neki, hogy mennyi dolga van még itt a földön. Neki, Forbának, az ő kis Kálmánkájának még hosszú-hosszú ideig szüksége van rá. Tehát ő végképp nem halhat meg, mert az becsapás lenne.

Tudod, hová megyek, drága edesanyám?, így, „e”-vel, szokott kedveskedni Forba. Sosem találod ki, folytatta, miközben ültek a teraszon, mert ehhez ragaszkodtak, ha eljött a május, és az idő megengedte, a teraszon kávéztak délután. Az anyjával. Amióta nincs az apja, ő maradt. Pedig korábban nem is kávézott. Osztálytalálkozó lesz, a Trebin szervezi.

Trebin... mondta az anyja. A nevére emlékszem, de nincs előttem az arca. Különben is mindegy, biztos nem úgy néz már ki.

Dehogynem, edesanyám, mi nem változunk, megmaradtunk ugyanannak a huncut kölöknek, akik voltunk.

Te nem is változtál, nézett rá az anyja, ma is úgy csillog a szemed, mint amikor még a rácsos ágyból néztél rám. Na, ez nagyon előttem van, elhíheded.

Aztán szigorúan kérdezte: Nem halt meg még senki?

Nem, nem, szerencsére.

Forba elhallgatta, hogy Trebin az első telefon után, amikor már csak kör e-maileket küldött, az egyik nap közölte, hogy a Kormos meghalt. Igaz, Kormos a párhuzamos osztályba járt, mégis, Forba rögtön fel tudta idézni ennek a Kormosnak az arcát, a gyerekkorból őrzött, mégis felnőttessé alakult képet; jól tudta, hogy igazából Kormos nővére emlékszik, aki eggyel felettük járt, és sokan szerelmesek voltak belé, magas, sudár lány volt, és a derekáig lógó egybefogott haját viselt. Ezért emlékezett most Kormosra azonnal, e miatt a haj miatt.

Nekem volt egy udvarlóm, a Béla. Snájdig, kedves fiú volt. Csapta egy kicsit a szelet, de mivel nem nagyon engedtem neki semmit, továbbállt, úgy látszik, neki akkor már többre volt szüksége. Össze is jött hamar egy másik osztályból való lánnyal, de máig emlékszem rá, hogy amikor jött a bál, és a Béla a kis barátnőjét táncoltatta, a válla fölött egyfolytában lesett, engem keresett a szemével, hogy hol vagyok, mit csinálok, kivel táncolok.

De amiért meséltem neked az egészet. Amikor jöttek az osztálytalálkozók, nálunk az volt a szokás mindig is, hogy hoztuk magunkkal a férjeket, feleségeket. Apád is elkísért néhányszor, és a Bélát ilyenkor nem lehetett leállítani. Odatelepedett melléje, és ő, a réges-régi lovag kezdte el győzködni apádat, aki akkor már húsz meg harminc éve volt a férjem, hogy én milyen klassz csaj vagyok, és becsülje meg magát, amiért így megfogta velem az isten lábát. Mert ő tudja, ő ezt már akkor látta... Hej, ha neki is ilyen felesége lett volna, mint én, rikoltozott Béla, miközben a neje ott ült pár székkal arrébb. És

ez minden alkalommal megismétlődött, még szerencse, hogy csak ötvenként. Amúgy Béla kedves fiú volt, atommérnök lett belőle, nem részegen kiabálta ezeket, de úgy látszik, soha nem tudott elfelejteni, és máig úgy érzi, valamit nem jól tett az életben.

Lujzi is írt a régi osztályból, hogy mindenki keresse elő az iskolai fényképeket, ezért Forba feltúrta a lakást, de a gyerekkorából szinte semmit sem talált, az meg nem tűnt valószínűnek, hogy Sári az ő fotóit vitte volna magával Bergenbe, amikor úgy döntött, végleg ott marad. Forba anyja akkor épp az intenzíven feküdt, és csak nyöszörögve kérdezte: Te mért nem mész?

Hideg van, messze van, és nem tudnak magyarul, felelte Forba.

Úgyis meghalok, dödögte tovább az anyja a testén körbetekerődző csövek fogságában.

Erről nem nyitok vitát, édesanyám, felelte Forba.

Csökönys számár, nyögte az anyja, de mintha elmosolyodott volna egy pillanatra.

Lujzi levelét, mint ahogy ezt az egész osztálytalálkozás dolgot, egyszerre nagyon komolyan vette. Abban reménykedett, hogy az anyjánál lesz az a Salamander cipős doboz, amelybe egyszer összegyűjtött minden olyan képet, amely nem került bele az egy időben szépen ragasztgatott családi albumba; ez éppenséggel Sáriverl való szerelmük hajnalán volt. Forba nagyon meg akarta mutatni Sárinak addigi életének minden maradék pillanatát, ezért szánta rá magát a rendszerezésre. És mégis itt maradt (nem is tudja, itt-hon vagy otthon), úgy látszik, nagyon ide tartozott.

Te mindig csak a múltat rendezgeted, sosem a jövőt!, fakadt ki Sári egy ízben, amikor már kijárt Norvégiába, egy klinikára dolgozni. Erre Forba valami olyasmit mondott, hogy persze, elvégre levéltáros, ha Sári lenne szíves ezt a tényt az emlékezetébe idézni. Különben is, a múlt az, ami létezik, ami van; a jövővel semmit sem lehet kezdeni.

Nekem vannak terveim, tudod?, közölte vele Sári. Még fiatal vagyok, vinni szeretném valamire, nem itt elválni, mint...

Mint, mint... Kicsoda az a „mint”, emelte fel kissé a hangját Forba. Még hogy a jövőd. Semmit sem lehet tudni. Lehet, hogy felülz a repülőre, és mire odaérnél, Norvégia már nincs is, elsüllyedt a tengerben.

Micsoda? Norvégia elsüllyed? Nem vagy magadnál, kedveském.

Kohn elmegy Grünékhez, és amint belép az ajtón, egy irtózatossal belerúg Grün kutyájába. Kohn, magadnál vagy?, förmed rá Grün. Nem, nálatok, feleli Kohn.

Mi ez a baromság megint?

Egy vicc. Hogy nevéssünk.

Én inkább sírni szeretnék.

Az se rossz. A lényeg, hogy ne fojtsa el az ember. Engedjen szabad utat az érzelmeinek. Akár sírnia kell, akár nevetnie.

A kávé után állt neki keresni a cipősdobozt.

Minden ott van, az üveges szekrényben. Én nem dobok ki semmit, tudhatod.

Csak apa ruháit.

Nem dobtam ki azokat sem. Egyet sem. Kaptál belőle te, az unokaöcséid, Sanyi bácsi, a többi meg ment a hajléktalanoknak. Tudod, mit mesélt Bandi bácsi? Hogy látta apád piros kockás dzsekijét egy kéregetőn. Meg mert volna esküdni, hogy ugyanaz a kabát volt. Amire te azt mondtad, hogy soha nem vennéd fel.

Tudom. Apa sem hordta sokat, csak ragaszkodott hozzá, mert az a habókos iskola-társból.

A Frédi. Egy padban ültek nyolc éven át az internátusban. Aztán meg lelépett '56-ban. Csoda, hogy egy ilyen kabát... na, hogy is szokták mondani? Megszemélyesül! Neki, így hidd el, az a piros kockás felöltő volt a Frédi. Bele tudott bújni.

Talán ezért nem kellett nekem a kabát. Nem akartam belebújni.

Aztán tudod, mi történt. Írt a Frédi, végre megkapta az állampolgárságot, a magyar vízumot, hogy jön haza. És akkor nagy csönd majdnem egy évig. Apád kezdett el nyomozni, hogy mi történt. Így derült ki, hogy a Frédi kiesett a gyorsvasútból, mert elromlott az ajtó, és szörnyethalt. Ugyan kinek jutott volna eszébe értesíteni egy ismeretlen embert idehaza?

Apa mit szolt?

Mit? Sírt. Nem sokszor láttam életében sírni, de akkor sírt. És még azt is mondta, hogy micsoda egy faszkalap, mármint a Frédi. Ilyen szavakat sem használt sűrűn szegénykém.

Hol lehet?, kérdezte Forba az üveges szekrény ajtajának takarásából. Van itt egy láda, amin az áll, hogy FONTOS, MEHET. Mi ez?

Tudod, mi? Öregapádládája volt. Amikor kizavarták őket Erdélyből másodjára is, a háború végén, a román kiugrás után, nagy kegyesen megengedték, hogy összepakoljanak egy teherautóra való holmit. Ebben voltak a legfontosabb dolgok, gondolom. A te fényképeid biztosan nem abban vannak.

Nem baj, emelte ki Forba a ládát a szekrénypolcra, ezt most átböngésem.

Hát csak böngéssze, főlevéltáros úr, emelkedett fel a műanyag karszékből Forba anyja. Megyek, és alszom egyet, kávé ide vagy oda. Ez a legszebb az öregségben, látod, hogy már semmi sem számít.

Forba Tivadart bosszantotta, hogy tüdőrákban kell meghalnia, ő, aki életében összesen három és fél szál cigarettát szívott el, azt is pontosan meg tudja mondani, melyiket milyen alkalomból, sőt, ha kicsit utána számolna, a pontos dátummal is szolgálhatna. Egy történelemtanár ismerje legalább a saját életének a történelmét.

Ötvenöt évesen tüdőrákban elmenni, ezt nem tartotta igazságosnak. Esne a fejemre egy virágcserep, zuhannék ki a buszból, mint az a faszkalap Frédi. Vagy öljenek meg, az is jobb ennél.

Akkor kezdte el írni Kálmánnak a levelet, amikor az orvos közölte, hogy maximum három hónapja van hátra. Legfeljebb kicsit hosszabb levél lesz a szokásosnál, gondolta. A fia egyetemre járt. Levéltárosnak készült. Erre ő beszélt rá, úgy érezte, hogy inkább való neki a kutatómunka, mint a gyerekekkel való vesződés.

Írta, és illet egész addigi életében nem érzett, hogy jólesik írni. Azt hitte, nehéz levél lesz, búcsúlevél, ami sosem kellemes. De most az volt. Azon vette észre magát, hogy saját magáról ír. A fiának szinte sosem beszélt magáról, sosem engedte, hogy olyannak lássa, amilyen ő, egy esendő férfi. Azt akarta, hogy a fia csak az apát lássa benne, azt lássa benne, amilyen apának szeretett volna látszani. Csakhogy ő igazából nem is ilyen volt, ismerte el végleg Forba Tivadar ott, a halálos ágyán. Szeretett volna vidám lenni, könnyed, akár felelőtlen is. Merthogy mi múlik az összeszorított foggal kiizzadt komolyságon. Sokáig írt, és ami testileg egyre nehezebben ment, annál könnyebben sikerült lélekben. Disznóság, gondolta többször is, éjszaka, amikor bemorfiumozva szendergett, hogy nem írhatok tovább. Nincs időm, nem marad annyi időm, hogy mindent elmond-

jak, amit akarok. Hangozzék bármilyen idétlenül is, azt akarom elmondani, hogy miképpen is kellett volna élni.

Nem adta oda sose a fiának az írást, a sok-sok lapot, mert úgy érezte, még nincs készen. Forba anyja kapta meg a többi személyes tárggyal együtt, amikor a férje meghalt. Még aznap este elolvasta, otthon, egyedül, a szobájába zárkózva. És úgy döntött, hogy a gyerekek ráér majd később olvasni. Nem most, az egyetemi végzés előtt néhány hónappal kell megtudnia az apjától, hogy az élet nem kötelességek és harcok végtelen láncolata – ahogy eddig hirdette neki. És hogy csak az álmainak éljen, mert semmi egyéb nem számít. Milyen ökor voltam, írta Forba Tivadar, hogy nem szedtem a sátorfámat, és nem látogattam meg a barátomat én Chicagóban, én a csóró magyar törtitanár, mert én megtehettem volna. Ő nem jöhetett, mert még nem volt állampolgár. Aztán kiesett a metrókocsiból, és vége lett. Ilyeneken múlik ám, te gyerek, írta a férje a fiának.

Elrakta egy nagy, feneketlen doboz mélyére az irományt.

Trebinnek nem magától jutott eszébe az osztálytalálkozó, Gajdos ötlete volt. Gajdos tizenkilenc év után került haza Svédországból, voltaképp gyógyulni, mert valami északi betegséget kapott, tüdősorvadással járt, és miután ott nem tudtak vele mit kezdeni, hazajött, és csodálatos módon meggyógyult.

Látod, eddig az isten háta mögött laktam, de már egy éve itthon vagyok, és mégis csak most futottunk egymásba, teljesen véletlenül. Jöjjünk össze, ha össze tudjuk rántani a bandát, úgys harminc éve lesz...

Trebint szinte sokkolta ez a szám, gyorsan kért még egy rövidet. Ne baszd már, tényleg.

Elkezdődött a telefonálgatás, a levelezés. A kapcsolati honlapon elég sok ember fent volt. Az egyik erről tudott, a másik arról, legalább valami morzsát.

Öt éve még Sz.-ben lakott, de azóta nem beszéltem vele.

Mi gimibe is egy osztályba jártunk, az első osztálytalálkozón ott volt. Az is mikor volt, te jó ég...

Mintha a tévénél dolgozna, néha látom a nevét a stáblistán. De lehet, hogy egy másik Polster.

Lehetett tudni lassan, kire számíthatnak. Néhányan Angliában, Görögországban, Németországban laktak. Előfordult, hogy a szülőket érte el Trebin vagy valaki más, általában megbízott régi osztálytárs, mert az ő szülei szintén ugyanott, ugyanabban az utcában laktak ennyi idő után is.

Forba csak sokára jutott az eszükbe, Ardó Judit írta valamikor a tél végén: Gyerekek, és ki tud Forbáról?

Elment abba a világvégi konviktusba.

Jó, de csak nem lett belőle pap?

Nem egészen, én Pesten egyszer buliztam vele, írta Hanta, éppenséggel a Dimitrov téri éjszakai lokálban kötöttünk ki, még arra is emlékszem, hogy a sztriptíztáncosnő Forba fejére húzta a bugyiját. Mikor volt ez, ha megnyúztok, se tudom. Tán nyolcvanötben.

Az biztos, hogy nem sokkal a sulis után a szülei elköltöztek P.-be, az apja az egyetememen kapott állást. Aztán fiatalon meghalt. Onnan tudom, hogy az egyik unokatesóm is járt hozzá, töri szakra.

Ismerős valaki P.-ben?

Senki sem volt ismerős P.-ben.

Trebin végül is nem bánta. Imádta ezt a nyomozósdit. Valaha dolgozott a rendőrségen, a bűnügyeseknél. Csak amikor először nősült, az asszony kérte, hogy hagyja abba. Nem bírta elviselni a tudatot, hogy Trebin mindennap gyilkosok közt forgolódik. Ő meg imádta Beát, hát otthagyta a céget. Előbb biztonságizott a Metróban, ahol Szarka lett a főnök. Na, ő is szépen eltűnt. Utána került a közterületesekhez, és most már ő a góré. De Trebin most is ezt szerette. Nyomozni a sok kis lúke után, akik azt hiszik, hogy lehetnek előtte titkaik.

A vicc az, hogy előbb leplezte le Szarkát, aki Ukrajnában dolgozott, de aztán Forba nyakán is szorulni kezdett a hurok. A főlevéltáros úr nyomokat hagyott maga után. Gavriilo Princip és Fekete Kéz magyar kapcsolatai az Osztrák–Magyar Monarchia magyarországi szerb kisebbségi sajtójának tükrében 1911–1914 között. Csinos kis dolgozat. Aztán volt ott még egy-két hasonló műredek. Hiába, manapság a Google Colombo hadnagy leghatásosabb gyevere.

A főlevéltáros úrhoz van szerencsém?, szólta bele Trebin a telefonba. Itt a közterület-felügyelet parancsnoka!

Tessék?, kérdezett vissza Forba értetlenkedve.

A Trebin Pisti, te állat! Rémlik? Mikor találkoztunk utoljára, na mikor? Harminc éve, apám!

És ez?, emelt ki Forba aládából egy borítékot. Az anyja odasandított, épp fel akart állni, de visszazöttyent a karszékbé.

Mit tudom én, felelte halkán.

A te írásod áll rajta, édesanyám.

És micsoda?

Apád levele.

Érezte, ahogy a jobb kezének hüvelyk- és mutatóujja összerándul, ez is jelentkezik egy ideje, önálló életet él a keze, az ujjai, kis híján kiejtette a borítékot.

Neked írta, szólalt most meg halkán az anyja. De nem adtam oda. Aztán legyintett egyet. Na, pont ez hiányzott most nekem. Ne mondj semmit, kérlek. Menj, vidd, olvasd el. Hagyj békén.

Forba belenézett a borítékba, látta, hogy temérdek, az apja írásával teleírt lap van benne, félbehajtva. Pontosan feleannyi idős volt, amikor az apja meghalt, mint most. Vajon kétszer olyan jól érti-e, ami történt, mint akkor? És amit az apja írt... Egy huszonkét éves fiatalembernek szánta szegény, és most néhány esztendő híján ugyanannyi, mint az apja volt.

Az anyjára nézett, aki leszegett fejjel ült.

Látod, mondta még a karszékből: Ezért lett volna jobb, ha befejezem ott, az intenzív osztályon. De te akartad... Ha igazán mélyen magamba nézek, azt kell mondjam, csak miattad éltem tovább. És most, sandított fel az anyja, nem szólsz egy szót sem, mi?

Forba vállat vont. A hóna alá csapta a borítékot.

Ezt elviszem, felelte halkán. Vasárnap jövök, a találkozó után.

Az anyja picit előredőlt, mint aki még mondana valamit, de aztán visszahanyatlott, és csak némán intett a kezével.

Elolvasta az apja írását, aztán lekapcsolta a villanyt. Hanyatt feküdt, kicsit felpolcolt fejjel, maga mellé fektette a karját.

Álmában döbbsenten vette észre magán, hogy a haja alján, ahol a szőrzete kezdődött, egy tojásnyi búb nőtt. Nem is búb, hanem egy önálló életet élő golyóféle, ami, ahogy

mozgott, ide-oda csúszott a bőre alatt. Nem lehetett elkapni, menekült előle a saját testén belül, hiába tekerőzött Forba, a golyó fel-alá száguldozott benne. Pedig tudta, nem ér rá minderre, sietnie kell. Inspekcióra. Ugyanis egy világítótornyot látogatott meg. A torony egy parasztház udvarán állt, egy kucsmás nénike jött elő, hogy felvezesse a szűk lépcsőkön hatemeletnyi magasságba. Felmásztak, és a metsző szélben Forba körbejárt, a táskáját magához szorítva, és bólogatott, minden irányba bólintott egyet, mint aki elégedett Északkal, Kelettel, Déllel és Nyugattal egyaránt.

Amikor lefelé haladtak, a néni megkérdezte: Aztán mi baja, kedveském? Forba nyöszörgött valamit, hogy semmi különös, nem vészes, de a néni tudott mindent. A háta mögül, de egészen a füléhez hajolva sutyorogta. Nekem is ilyen undok gombóc nőtt a testemben, az orvosok nem is akartak foglalkozni velem, úgy néztek rám, mint egy élőhalottra. Csakhogy nem hagytam magam. Megkérdeztem a Mindenhatót, tényleg az-e a szándéka velem, hogy meghaljak? Persze nagy csönd volt a válasz. És elmagyaráztam neki, hogy mért nem halhatok még meg. Mert nem a haláltól félttem, kedveském, nem magamat féltettem, hanem azokat, akiknek szükségük van még rám. Na és két hét múlva úgy eltűnt belőlem a gombóc, mintha sose lett volna ott. A doktor is megmondta, ez csoda. Ekkor értek vissza a földre, és ahogy kiléptek a világítótorny kapuján, a nénike megfogta Forba kezét. Magának egy csöppet sem kell félnie, kedveském. Beszélék a Mindenhatóval, még ma. Jó lesz?

Forba bólintott, hogy jó.

Akkor megkapom a certifikátot?, kérdezte a néni, és kinyújtotta a kezét. Forba pedig kicsatolta az akatáskáját, és átnyújtott neki egy stencilezett lapot, amin cirill betűs írást látott, a végén hatalmas, lila pecséttel.

Ugyanabban a pózban ébredt, ahogyan elaludt. Egyenként, lassan mozdította meg a tagjait. Halk reccsenéseket hallott és érzett. Lenézett a hasára, a hasa teljesen lapos volt. Rajta feküdt, kissé szétszóródva az apja hosszúra, nagyon hosszúra sikeredett le vele.

Bent ültek az II Paradisóban. Trebin valahogy felkutatta Irma nénit is, az osztályfőnököt, aki nemrégiben özvegyült meg. Ő érkezett elsőként, bevallotta, hogy előző éjjel alig tudott aludni. Mosolygott, a fogai ugyanolyan erősek, vastagok voltak, mint annak idején. Forbának mégis a két kézzel adott dupla pofonok jutottak eszébe rögvest.

Ő is megpusztilta Irma nénit, majdnem úgy, ahogy az anyját is szokta.

Mindenkit megismert, kivéve Fajszt, pedig jövet az autóban eszébe jutott, hogy mennyire irigyelte Fajszt nyolcadik végén, amikor az utolsó rajzórán fagyalatozni mentek, és Fajszt tízgombócos fagyit vett. El akarta mesélni neki. Szerencsére Trebin már ott volt, és amikor a sarkon befordult egy magas, görbe tartású, kopasz férfi, azt mondta: Na, szépen vagyunk, itt a Fajsz. Így Forba is megkönnyebbülten mosolygott, amikor kezét fogtak, és mondta: Szevasz, Sanyikám!

Trebin, Kardos, Szabó Laci és Polszter ültek a társaságában, tőle kettővel balra Irma néni, utána jött a lányok csapata. Forbának tetszett, hogy úgy társalogtak rögvest, mint ha a múlt héten találkoztak volna utoljára. Polszter elkezdte mesélni, hogy a hétvégén, abban a cefet szeles, hűvös időben elment a lányával megnézni valami várromot a Pilisben. Sehhol nem volt egy teremtet lélek sem, ők is iszkoltak aztán visszafelé, amikor az ösvényen egyszerre egy egész csapat jött szembe. Polszter még mondta is a lányának, hogy na, úgy látszik, befutott egy kirándulóbusz. Amikor kiértek a parkolóba, látták, hogy nincs ott semmiféle busz, ellenben vagy húsz különböző rikító színűre festett és kiglancolt bogárható Volkswagen, bogaras találkozó résztvevőivel futottak össze.

Forbának ez tetszett. Elvégre mi mást lehetne mesélni? Harminc évet? Majd az is lesz, biztos, névsor szerint. De most ez van.

Szabó Lacinak bezzeg rögvest beugrott: Micsoda ádáz vita dúlt köztünk, Volkswagen vagy Wartburg, világnézetek csaptak össze.

Forbáéknak Volkswagenük volt, nekünk Wartburgunk. Mondhatni, felvonultattuk a nyugat- és keletnémet autógyártás két prominensét. És természetesen egyikünk sem engedett az otthon hallott szólásokból. Forba nagyon tudta cifrázni, odavolt az apja bogarától. És különben is, egy nyugati kocsi, erősítette, csak jobb lehet, mint a szocialista. Ez nekem is szöveget ütött a fejembe, mi tagadás. Otthon vacsora közben előterjesztettem apámnak a dilemmát: tényleg elképzelhető-e, hogy Forbáék aprócska bogárhátúja jobb, mint a mi alig egyéves, nagy és kényelmes Wartburg De Luxunk? Mert megengedem, hogy egy Zaporozsecnél, egy Moszkvicsnál tényleg jobb lehet, de a miénknél is? Apám nagyon lassan, nagyon komótosan evett, és a magyarázatát is így adta elő. A részletekre nem nagyon emlékszem, a végeredmény nem volt vitás: feketén-fehéren bebizonyította, hogy a Wartburg ezerszer jobb kocsi a Volkswagennél. Ezt másnap közöltem is Forbával, megfellebbezhetetlenül, bár, érthető módon, tiltakozott ellene. De tudtam, amit tudtam.

És milyen az élet. Nekem is egy Wartburg volt a legelső autóm, de már a négyütemű motoros. Jól ment, nem volt vele semmi bajom. Aztán jöttek egymás után a nyugati kocsik. És néhány évvel később egy barátom ugyanolyan Wartburgot hajtott, mint az enyém volt. Nem tudtam megállni, elkértem tőle, hadd furikázzam egyet. Elképedtem, micsoda rettenet volt. Alig tudtam vezetni, teljesen leizzadtam. Most mit mondjak – így múlik el a világ dicsősége? Kétségtelen, egy bizonyos világ kimúlt alólunk. Vagy mellőlünk? Belőlünk? Nem, belőlünk biztosan nem...

Forba is vigyorgott. A Szabó Laciék Wartburgja. Kifejezetten mérges volt rá. Hogy nem képes belátni egy ilyen pofonegyszerű dolgot. De most Szabó Laci már Szontággal tárgyalt, aki átült hozzá, volt valami közös bizniszük, ráadásul Szabó Laci egy megrendelő átverte, nem fizet, méghozzá több tízmilliós tételben, most per lesz belőle.

Ekkor futott be Lujzi, mintha egy női magazinból lépett volna elő, igen dögösen. És nem ült oda a lányok közé, hanem a Forba melletti üres helyet választotta. Lujziban már nem nagyon ismerte volna fel a régi, dupla copfos kislányt, ráadásul Forba „ilyen” nőkkal nem szokott társalogni, legfeljebb megnézni őket, messziről, mint ahogy Lujzit is nézegette volna, de így, hogy mellette ült, túl közel volt hozzá.

Azt viszont érezte, hogy Lujzi vibrál. Mint aki teljes mértékben tisztában van vele, hogy egyszerre minden szem rá szegeződött, a lányoké is, tán még inkább, és így, ebben a helyzetben kell úgy tennie, mint aki ezt észre sem veszi. De Lujzi sem kérdezte senkitől, hogy gyerekek, mi van veletek, mondjátok már... Polszter épp arról mesélt, hogy az új nője valamelyik tévénél dolgozik, és milyen nehéz előrejutni a szamárlétrán, de ezúttal nem azért, mert nő, sőt, azt még ki is használhatná, csakhogy itt a felsőbb vezetésben mindenki buzi, és így nehéz...

Erre csapott le Lujzi, hogy ő pontosan így járt, mert egyetem alatt kis pénzkeresetképpen eljártak szinkronba, és összejött egy pasival, lefeküdt vele párszor, de nem azért, tényleg tetszett neki, meg minden, de utána nem sokkal hallotta, hogy a manusz is homo, vágatott is rögtön AIDS-tesztet csináltatni.

Közben Trebinék azon röhögtek, hogy Kardos nyugdíjas már. Kardos bent maradt a seregben, úgyhogy tavaly megvolt a huszonöt év szolgálati ideje, még szép, elhúzott

nyugdíjba. Ami messze nem jelenti azt, hogy otthon ülne, már csak azért sem, mert most építi a harmadik házát, miután megint együtt él a második exnejével, úgyhogy melózik keményen. Kardos gépkocsioktató volt, ami most remek bulinak számított, mert EU-n belül meg lehet csinálni a jogsit bárhol, de a szigor mindenütt más; és főleg Németországból jönnek hozzánk csapatostul azok, akiknél valami gikszer adódott, és újra kell vizsgáznuk.

Az asztal másik végéről érkezett a kérdés, hogy is hívták azt az énektanárt, aki szegény öngyilkos Zoli bácsi után tanította nekik az éneket, de leginkább kuplékat szeretett zongorázni, meg a Traubisoda-reklámot, amit sokkal jobban szerettek fújni, mint a Béreslegényt...

Ádám bácsi, mondta rögtön Forba, és bólogattak többen is, hogy így van. De hogy milyen Ádám bácsi, arra senki sem emlékezett. Fajsz hozzáfűzte, hogy később, amikor már főiskolára járt, be-benézett abba a presszóba, ahol Ádám bácsi éjszakánként zongorázott, és mindig rendelt tőle egy számot, amit busásan megfizetett. Ádám bácsi kissé felemelkedve, mélyen meghajolva köszönte meg neki a százforintost, de Fajsz biztos volt benne, hogy nem tudta, ki ő, és sosem mondta meg, hogy egy régi tanítvány darvadozik a zenéje mellett néha-néha.

Trebin javasolta, hogy mielőtt jön a vacsora, essenek túl a „számadáson”. Irma néni emelkedett elsőként szólásra, és elővett a szatyrából egy régi osztályképet, kérte, hogy mindenki írja alá, de olvashatóan ám!

Kezdődhetett volna a névsor szerinti beszámoló, ám Ardó nem volt sehoh. Pedig Ardó ígérte, hogy jön, Trebin megpróbálta gyorsan elérni mobilon, de Ardó nem vette fel. Úgyhogy Dessewffy Zsuzsi nyitotta a sort.

Forba, mint a gimnáziumi találkozók előtt, most is azon törte a fejét, ugyan mit is meséljen magáról. Arról szeretett mesélni, ami épp foglalkoztatta. Most leginkább az apja levele. De ez nem ide való. Vagy Ardó, mért nem jött el Ardó Judit, akibe szerelmes volt, és a sulis után annyi évvel is valahogy fáj neki a hír, amikor hallotta, hogy Ardó férjhez ment, viszonylag hamar, egy pillanatig sem várt rá... Mindegy, majd elmondja ugyanazt, mint a többiek is.

A szokásos leltár – elvégeztem ezt meg ezt az iskolát, egyetemem, dolgozni kezdtem, megnősültem, férjhez mentem, született iksz gyerekek, aztán elváltam, aztán megint megnősültem, és férjhez mentem – Fajsznál torpant meg. Fajsz ugyanis alig mondott valamit az élettörténetéről, hanem elárulta, hogy rákos. Hererákja van, már majdnem egy éve tart ez a rémálom, de úgy néz ki, hogy vége, hogy sikerült megszabadulnia tőle, és most csak ez érdekli, hogy van egy új élete, mondta Fajsz. És már azt is tudja, hogy mit kell vele kezdeni. Ha bárki kíváncsi rá, szívesen elárulja, de csak négyszemközt, nem óhajt most ígét hirdetni...

Amikor Forbára került volna a sor, abban a pillanatban, hogy felállt volna, betoppant Ardó Jutka. Nagy hejehuja fogadta, és Trebin ragaszkodott hozzá, hogy az osztálynévsorban az első azonnal adja elő, mi történt vele, főleg azt, hogy mért késett. Forba nagy kegyesen átengedte az elsőbbséget Ardónak.

Nézte a nőt, miközben beszélt. Olyan nagyon nem értette, miért rajongott érte annak idején. Kifejezetten affektának hatott. Még az sem villanyozta fel Forbát, hogy Ardó is elvált.

Magamról gondoltam volna a legkevésbé, hogy ez egyszer bekövetkezik. De ki az, aki számít rá? Eleve a házassággal is így voltam: már általánosban értetlenkedve figyeltem Lujzit, aki fülig szerelmes volt a rajztanárbá, aztán a gimiben ott volt a Mariann, aki

nem csak odavolt a fizikatanárért, de el is csábította, szóval, nem a pasi őt, hanem a kis tizenhét éves fruska a tekintetes Gátfalvyt. Rémuldöztem, hogyan képes megtenni. Családos ember, helyes kis feleség, két gyerek. És akkor jött az egetem, és ki volt az, aki már a második évfolyamán hozzáment a docens úrhoz? Talált, én. Mit számít az a huszonhárom év korkülönbség, csekélység. Meg az, hogy a negyvenhárom éves férj-uramnak immár a harmadik felesége voltam. A szerelem, ugyebár, vak, de legalábbis rövidlátó. Ahhoz képest nem is panaszkodhatom, majdnem húsz évig tartott az egész. Aztán persze vége lett... de minek nem lesz vége az életben? Rádadásul nem nekem lett valakim, hanem a papinak, hatvankét évesen. Szép dolog, mondhatom, az örök ifjúság megtestesítője. Utána már nem érdekelt. Nekem is akadt aztán egy fiatalabb... tizenkét évvel... már nem gyerek, de mégis. A legszebb azonban nem ez. Tudni kell hozzá, hogy anyu meghalt négy éve, pont a válás után, úgyhogy volt mit elgyászolni. Féltettem aput, itt maradt egy szál magában, hetven fölött. És erre mi történt? Most annak a fiúnak az anyjával él együtt, aki elvette a szüzességemet. A temetőben ismerkedtek össze. Azért ez cuki, nem?

Trebin felszólította Forbát, hogy rajta, könnyítsen a lelkén. Remélem, elváltál!, rikoltott közbe Kardos, mire Forba diplomatikusan annyit mondott, hogy még nem, ezzel mérsékelt sikere volt, Szontág kiadta az ultimátumot, Forba se merészeljen házas emberként megjelenni a következő találkozón, arra úgysem fognak újabb harminc évet várni.

Elmondta, amit magáról tudott, nem is nagyon figyelt rá, miket. Végül is, tényleg néhány szó az élet. Trebin megkérdezte, hogy pontosan mi a faszt csinál egy főlevéltáros, tárolja a főleveleket? Ezen vihogtak egyet, Forba is, de Irma néni, mintha a régi osztályban ülnének, rászólt a többiekre: Gyerekek, figyeljünk oda, adjuk meg egymásnak a tiszteletet! Erre elcsöndesedtek, de Forbának már nem maradt sok mondanivalója, továbbadta a szót a szereplési vágytól fészkelődő Lujzinak.

Aztán jött a vacsora, és a vacsora után már felbomlott a rend. Forba fél füllel figyelte a többieket, a fiúkat, akik teljesen belemelegedtek a helyi ügyek taglalásába, Forba számára olyan volt, mintha nem is magyarul beszélnének. Trebin és Szontág szakította meg néha a diskurzust, mondván, inni is kéne. Szontág már a harmadik üveg rozé bornál tartott. Egyszerre odakapta a tekintetét Forbára, és szinte felkiáltott: Tudom, baszd-meg, kire hasonlítasz piszkosul! Arra a francia pasíra, a Louis de Funesre! Nem? Nézzétek meg! A többiek is mustrálni kezdték Forbát, gusztálták, mennyire Louis de Funes-es a képe, de csak a vállukat vonogatták. A fasz tudja, vihogott Trebin, szerintem tökre olyan, mint Forba... És ez elég baj neki, minek még Louis de Funesnek is lennie!, vihogott közbe Kardos sms-írás közben.

Erre ittak.

Forba kiment a mellékhelyiségbe, utána már máshová ült vissza. Polszter és körötte a lányok a szülőkről beszélgettek. Érdekes, ő is mennyire emlékezett egy-egy volt osztálytársa apjára, anyjára. Sokszor szinte jobban, mint a gyerekekre. Rák Ági anyjáról érdeklődtek, ő ott tanított a suliban, nagyhangú, vörös fejű főúttörős volt. Megvan, csendesen, de megvan, mondta Rák Ági. Pusztítatom anyudat!, üzenté Irma néni az egykori kollégájának. Polszter szülei meghaltak, az anyja alig negyvenévesen, az apja két éve. Forba sokat járt át Polszterékhez, a tér túloldalán laktak, és Polszter rendszeresen szobafogságban ült a hétvégéken, mert rossz jegyeket vitt haza. Forbát felengedték hozzá, azt füllentették, hogy együtt tanulnak, Forbára is ráfér; aztán inkább katonáztak. Polszter apja otthon is vasalt nadrágban, fehér ingben, házicipőben járkált, de a nadrágtartóját leeresztette kétoldalt. És cigarettázott. Polszter anyja jóval magasabb

volt a férjénél, ám elképzelhető, hogy csak a felcsavart konty ébresztette ezt a képzetet bennem, gondolkodott el egy pillanatra Forba.

Fajszt is odaült, és figyelt. Forba nem tudott meghatottság nélkül nézni rá. Fajszt kis híján meghalt. Még mindig rákos, de itt van. Haminc évig nem nagyon gondolt Fajszt, ha csak a tízgombócok fagy miatt nem, amit még nem hozott szóba, és rettentően hiányzott volna, ha nem jön el, ha azt hallja, Fajszt meghalt. De most Fajszt is az apjáról kezdett beszélni.

Igazából sosem voltunk jóban. Nagyhangú, erőszakos, érdekérvényesítő ember volt mindig is. Én meg inkább az anyámra ütök. Meghúszom magam, teszem a dolgom, nem akarok bajt. Talán pont ez volt a baj... Aztán egy vadászaton egy haverja véletlenül hátba lőtte, és a gerincébe fúródott a golyó. Úgy volt, hogy nem éli túl, de apa mindent túlél. Viszont deréktől lefelé megbénult, most már több mint tíz éve tolószékes. Elvan vele, valamiért ezt a sorscsapást – hogy is mondjam – szinte méltányosnak tartotta, vagy mi. Egy szóval sem berzenkedett ellene. Azt találta ki, hogy fényképezni fog. Úgy, a székben ülve. Hogy lássa mindenki, milyen onnan a világ. Mit lát ő. Mi a horizont. Hihetetlen. Sose gondoltam, hogy lelke van az öregnek, bármilyen szemét módon hangzik is ez. És szuper képeket csinál, tényleg. Két kiállítás is volt, az egyik a mozgássérülteknél, a másik meg az ifiházban. Egyik fotóját még az újság is közölte. De persze nem ezért van az egész. Hanem hogy megmutassa, hogy az élet mindig élhető. Amikor jött a rák – és most ezt kimondani rohadt nehéz –, sokkal inkább adott erőt apám, akivel a mindennapi viszonyom, amúgy, sosem lett bensőségesebb, továbbra is tartottam tőle kicsit, mitől lobbann majd haragra, de ő lett az igazi támasz, és nem az anyám, aki a mai napig babusgat.

Szóval, ezek az igazán érthetetlen és ezért szép dolgok az életben.

Az asztal túlsó végén Szontág ukrainai kalandját mesélte, a fele sem igaz kategóriába tartozott, Szontágból már három üveg rozé beszélt, ami amúgy nem zavart senkit.

Forba mellé Lánzos Margó telepedett le, akit kislány korában csak zsírpacának vélt Forba, ám meglett asszonyként ugyanez a karakter egyáltalán nem taszította. Az este során már korábban megszemlélte Margó kezét, az épp csak festett arcát, a sima, friss vonásait. A lány egy arab fiúhoz ment hozzá, valamelyik főiskolán ismerkedtek össze, ki is költözött vele a Közel-Keletre, de két év után nem bírta tovább, és a fiú azt mondta: Rendben van, ha nem tudod megszokni ezt a helyet, akkor hazamegyünk Magyarországra, én ott már úgyis ismerős vagyok, nem gond. Majdcsak lesz valahogy.

Lánzos Margó Forbával akart beszélni, külön. Arról van szó, hogy van nekem egy leánykám, jövőre érettségizik a gyöngyöm, és ki akarom találni, mi legyen belőle. Tudod, olyan művészlélek. Verseket, novellákat ír. Kettő meg is jelent belőlük. Tényleg jók ám!, meresztette nagyra a szemét Margó, és most hirtelen hatalmas macskára hasonlított. Tipikusan az a szülő vagyok, aki a gyerekében teljesíti ki önmagát. Én is mindig írni szerettem volna, kifejezni magamat. Valahogy nem jött össze, most hímezzetek, mint afféle vidéki háziasszony, de tudod, hogy még ez is örömet szerez? Viszont a kis gyöngyöm igazi tehetség, nem hagyom, hogy elkallódjon. Gondoltam, a levéltárosság pontosan az a munka, ami neki kell. Ódon falak, értelmes emberek, egy csöndes szoba, ahol dolgozhatnak, írhat is esetleg, ha úgy alakul... Mit gondolsz, Kálmán?, nézett rá zöld macskaszemével Margó, és kezét Forba karjára tette. Forba érezte, milyen súlyos, forró keze van.

Forba hosszú évek óta nem gondolkodott azon, hogy jó munkája van-e vagy sem. Végül is nem mond butaságot Margó, futott át az eszén, az ódon falak, a csöndes zug,

békés mindennapok megvannak. Lám, kívülről ilyen eszményi, paradicsomi állapotban leledzik. Erre mondta az utóbbi években Sári egyre rendszeresebben, hogy Te itt akarsz megdöglenni?, Neked ennyi elég? Aztán elment Norvégiába altatósna, Forba meg itt van, mert számára elégnak bizonyult a Paradicsom.

Meg lehet próbálni, igen, felelte Margónak Forba szórakozottan. Főképp, ha a nagylány jobban szeret a múltba nézni, mint előre. Ha szeret keresgélni, kutakodni, még akkor is, ha az, amit keres, lehet, hogy nem is létezik. A mókás ebben a szakmában az, hogy az ember előbb-utóbb így is megtalálja, ami jó neki. De hangsúlyozom: neki... húzta ki a karját Forba Margó kezének súlya alól, hogy tehesen egy megengedő és egyben szabadkozó mozdulatot.

Ardó Jutka ekkor, miközben későn jövőként még mindig a vega vacsoráját piszkálta, két falat között Lujzinak szegezte a kérdést: Neked mindig ekkora volt a melled? Lujzi egy pillanatra a dekoltázsába pislantott, majd széles mosoly terült szét az arcán, hiszen ennél szebb bókot senki fiától nem kaphatott volna: Igen, megnőtt, hát istenem... Nyolcadikban még nem volt ekkora, de én későn érő típus vagyok, kacagott, és önkéntelenül is végigsimított a szűk topba terelt domborulatain.

Forba most pontosan emlékezett rá, hogy '79 májusában, az utolsó tanítási napokban, amikor teljes nyári hőség köszöntött rájuk, másrészt az iskolával már nem foglalkozott senki, elhatározták, hogy délután kimennek a strandra. Így is lett, Forba biciklivel ment, mire odaért, már ott napoztak néhányan, köztük Lujzi és Ardó Jutka is. Még valami lovagok is kerültek, akik a csajokat szédítették, jöttek a nagy uszodai mutatványosok, a fejesek, bicskaszaltók meg a fröcskölések. De nem ez volt a legnagyobb szenzáció, hanem hogy Ardó bikinifelsőjéből minden kétséget kizáróan vattaszálak meredeztek elő, mert kitömte a melltartóját, hogy nagyobbnak látszon a melle. Emiatt folyton igazgatta, húzkodta, ő volt egyedül, aki a vízbe sem ment be, azt állította, most épp nem lehet fürdenie. Másnap a suliban már mindenki tudta, hogy Ardó tömi a melltartóját, és biztosak lehettek benne, hogy a „jó hírt” Lujzi kürtölte szét, aki lehet, hogy később serdült, de ilyen praktikákra már akkor sem volt szüksége.

Gyere, Kálmánkám, ülj ide mellém egy kicsit, ütögette meg a maga mellett lévő üres széket Irma néni. Mesélj még nekem valamit. Forba mély lélegzetet vett, hogy „valamit” meséljen, de nem volt rá szükség, mert Irma néni elkezdte mondani a magáét. Te, borzasztó ez a sok válás, hát alig akartam hinni a fülemnek, szinte mindenki elvált... Te nem, ugye, nem? Na, még az a szerencse. Mire jó ez? Szegény párom, aki tavaly halt meg, mi negyvenhét évet éltünk egymással, úgy, ahogy mondják, jobban-rosszban. Persze hogy voltak nehéz időszakok, egy élet nem lehet végig fáklásmenet, de hát ezt mindenki tudja. Ha baj volt, leültünk, megbeszéltük, mi legyen. Lehet, hogy néha duzzogott egyikünk, idő kellett, míg elsimultak a dolgok. De elválni? Édes istenkém, eszünkbe sem jutott soha. Se neki, nekem pedig biztos nem. Szóval, Kálmánkám... akkor azért ti jól megvagytok? Ennek úgy örülök, tudod? Nem szabad hagyni, hidd el nekem, nem szabad...

Forba mosolygott, kicsit ingatta a fejét. Sári vajon most mit csinál? Biztos ügyel. Ügyel, de mire?

Irma néni megnézte az óráját. Kitől is hallotta, még annak idején, aztán a fene tudja, hogy igaz-e, hogy Irma néni férje vérbíró volt '56 után?

Azt hiszem, én lassan elbúcsúzok... állt fel Irma néni. Gyere, akkor neked adom az első búcsúpizit...!

Hallom, Szontág szerint úgy nézel ki, mint Louis de Funes, nem is igaz!, állt meg mellette Ardó. Vén bakkecske volt, ez rád egyáltalán nem mondható.

Forba mosolygott, hát erre mit feleljen.

Ugye, te szerelmes voltál belém?, kérdezte aztán a nő ugyanazzal a hangsúllyal, kicsit húzva a szavakat, mint ahogy Lujzinak is nekiszegezte a kérdést a melléről.

Forba csücsörített kissé, erre nem számított így tizenegy után. Még gimis korunkban is, ugye, amikor harmadik után a nyáron találkoztunk a cukrászdában?

Forba az oldalfényben kifejezetten csúnyának látta most Ardót, különösen az orra volt visszataszító, mintha megnőtt volna.

Most olyan leszek, mint az öreg zsidó, aki kérdésre kérdéssel felel: hogyhogy te mindenkinek ennyire belemondod a képébe, amit gondolsz?

Ardó Jutka egy csöppet sem hökkent meg Forba reagálásán, sőt, mintha elégtétellel hallgatta volna.

Mért? Mert rá kellett szoknom, hogy azt mondjam, de legalábbis azt kérdezzem, amit gondolok. Rögtön és azonnal. Mit veszíthetek? Te most berágtál vagy mi? A kérdés nem állítás, jöllehet benne van, mire akarok kilyukadni. Legfeljebb azt gondolják, hülye tyúk. És igazság szerint ez nekem tökéletesen megfelelő skatulya. Nem is veszem annak, legyen inkább kellemes létállapot.

Akkor oké, felelte Forba. Egyébként azt tartják a tudományban is, hogy a jó kérdés sokkal fontosabb, mint bármi egyéb duma.

Szóval szerelmes voltál belém, ezzel most bevallottad!, mondta fejét hátravetve Ardó, aztán a hajába túrt. Szeretem tudni, ki mindenki volt szerelmes belém, tudod? És bened nem lehettem száz százalékgig biztos.

Forba felvonta mindkét vállát, mint aki tényleg tehetetlen, lelepleződött.

Viszont emlékszem a születésnapodra, mondta aztán. Egyik húsvétkor, amikor mentem locsolni, születésnapod volt, és kaptam a tortádból. Még a dátum is megragadt a fejemben, április 13-a.

Ardó Jutka felnevetett.

Ez a végső bizonyíték, ha a többi nem lett volna elég, hogy belém voltál zúgva! Csak tudod, mi a helyzet? Húsvéthétfőn születtem, ez igaz. De apám és anyám, ki tudja, milyen szeszély folytán, ezért mindig húsvéthétfőn ünnepelték meg a születésnapomat, bármilyen dátuma volt is. Így aztán azokban az években mindig a locsolni érkező fiúk falták fel a tortámat. Egyszer megkérdeztem apámat, mégis, hogy képzelték ezt? Azt felelte, hát nem jópofa, rajtad kívül kinek van mindig húsvéthétfőn a születésnapja?

És amúgy mikor van?, kérdezte Forba.

Ardó Jutka szeme villant egyet. Szeretnéd tudni, mi? Csakhogy még neked sem áru- lom el, Forba. Talán majd egyszer megtudod.

A fiúk már nagyon hangosak lettek éjfél tájban. Trebin főiskolai kollégistaélményeket mesélt, hogyan is volt, amikor egy négyágyas lányszobában csak az egyik csajt akarta megdugni, de végül is hárman kértek belőle, ez a nagyság átka. Szontág mindennek az ellenkezőjéről kezdett el hadoválni, mély vallomást tett, miszerint kicsi a farka, és azt taglalta, hogy az életben – hiába, harminc év az harminc év – mindennek milyen negatív és pozitív következményeivel szembesült. Aztán szorgalmazta, ha vége a dínomdánomnak, menjenek kupiba.

Forba sietve búcsúzott hát, magyarázatul csak annyit mondott, hogy még most éjjel hazavezet, az anyját nem szereti hosszabb időre egyedül hagyni. Hátra veregették, az

a néhány lány, aki még kitartott, megölelte és megpusztilta. Barna Márti külön megsimogatta a kezét, és azt mondta, nagyon örült, hogy láthatta.

Ardó a végéből jött elő, amikor Forba már az ajtóban állt.

Szóval megszöksz? Itt hagysz?, kérdezte elnyújtott hangon.

Forba vele is közölte, hogy hazamegy.

És aztán? Most mi lesz? Már sosem találkozunk, vagy majd harminc év múlva?, érdeklődött Ardó Jutka. Forba vállat vont; annyit vonogatta a vállát ezen az estén, mint még soha. Nem tudom. Valószínűleg hamarosan hosszabb útra kell utaznom.

Kimész a feleségedhez? Hol is dolgozik? Hollandiában?

Nem, Norvégiában. De nem hozzá megyek. Más ügy. Nem is szakmai. Magánügy, teljesen magán.

Jól van, Forba, értem én... bólintott Ardó Jutka, és most ő rántott egyet a vállán.

Olyasmi, mint hogy neked mikor van a születésnapod. Elvégre mindenkinek vannak mélyen őrzött titkai.

Amikor megérkezett az anyjához, ugyanott találta, az erkélyen ülve, szinte ugyanabban a pózban, mint két nappal korábban, elmenetelekor.

Ott volt Irma néni is, mondta Forba, úgy vélte, ha valakire az anyja emlékezni fog, az osztályfőnökére biztosan.

Ezek szerint él még, felelte az anyja. És a Pólszter? Ő előttem van, olyan kis jó fiú volt, nagyon illedelmes. Jóban voltatok, ugye?

Eléggé. Ott volt. Sokan ott voltak, mondta Forba, miközben gyors kávéét készített magának.

Odatelepedett a szokott helyére, sréen oldalt, az anyja mellé.

És hallottál valami érdekeset? Megérte?

Persze. A leginkább hihetetlen az volt, hogy miközben sokszor harminc év zanzásított történetét hallgattam végig, úgy éreztem, hogy a témérek különböző sors ellenére mennyire összetartozunk.

Forba azt mondta fel, amit hazafelé az autóban is végiggondolt már. Akármilyen idétlenül hangzik is, olyan érzésem volt, hogy rendben, hogy mindenkinek van valami-féle másik élete, van egy családja, gyerekei, itt-ott dolgozik, de mindez mellékes, mert amúgy ide tartozik, ehhez az osztályhoz.

Fura, vetette közbe az anyja. Harminc éve nem is láttad ezeket az embereket.

Nekem is ez ütött szöget a fejembe. És ennek ellenére nagy, mély, szeretetteljes közösséget éreztem velük az első pillanattól fogva. A gimnáziumi osztálytársak iránt, akikkel pedig ötévente látjuk egymást, egyikükkel-másikkal még gyakrabban is, nem érzem ugyanezt.

No és mivel magyarázod, édes fiam?

Talán azzal, hogy minél messzebb megyünk vissza az időben, saját, kezdeti életünkbe, annál alapvetőbbek az élmények és ezáltal a kötődések is. Olyan létállapot volt ez az osztály ezek szerint, ahová, ha nem is tudatosan, de mindig is visszavágytam.

Ezzel az Irma nénival ki nem állhattátok egymást. Megjegyzem, nekem sem volt szimpatikus.

Lehet, de mégsem maradt bennem rossz érzés vele kapcsolatban. Most meg találkoztunk egy kedves öreg nénival, aki meghatódott a látványunktól.

Akkor örülök, Kálmánkám, nem volt hiábavaló az utad, mondta Forba anyja, és kicsit előredőlt, megfeszített, egyenes derékkal ülve nézett a kert felé.

Forba felkelt, kivitte a csészéjét a konyhába, elmosta, eltörölte, és visszatette a helyére.

Ugye, nem mész még el?, hallotta az anyja hangját a konyhában.

Nem, mért?

Mert még nem kérdezted meg, amiért valójában jöttél. Hogy mért nem adtam oda apád levelét, amikor meghalt, és utána sem. Gyere, kérdezd már meg végre! Amióta megtaláltad és elvitted, három napja, nem tudok aludni.

Forba belépett a szobába, odament a nyitott teraszajtóhoz.

Nos, mondta kérdőleg. Mért nem? Amúgy azért nem kérdeztem, mert valószínűleg nincs rá magyarázat.

Amikor Tivadar meghalt, lezajlott az, amit azelőtt csak filmekben láttam. Közölték a hírt, és az ügyeletesszobában odaadtak egy zacskót, amelyben szegénykém holmijai voltak. Továbbá a főnövér a kezembe adott egy nagy, fakósárga borítékot, azt tette hozzá, hogy ezt a párnája alatt tartotta. Sokszor látták, hogy ír valamit, sőt, papírt is kért nem is egyszer. Amit teleírt, beletette a borítékba, a borítékot pedig a párna alá.

A borítékon a fiam neve volt. Egészen pontosan az állt rajta, hogy Fiamnak, Kálmánnak. Egy pillanatra még fájt is, hogy nem nekem írt. Talán ez volt az első, tudat alatti lökés, hogy elolvassam a levelet, ha ugyan ez levél; elolvassam a fiam engedelnye nélkül, majd aztán úgy döntöttem, hogy nem adom oda neki. Most nem, vagyis akkor; csak összezavarta volna a fejét, így is elég csapás volt a számára az apja halála. Ha még olvasta volna mindezt... Neki akkor tiszta fejre volt szüksége, hogy elvégezze az egyetemet, menjen a megkezdett úton. Valaki, aki a halál kapujában áll, már kimondhat bármit. Mindent, ami a szívet nyomja. Összefoglalhatja az életét, számot vetve mindennel, ami sikerült és ami nem. De ez akkor is csak az ő dolga, ha történetesen van egy fia, akihez életében először és utoljára úgy akar szólni, ahogy máskor még sohasem tette. Sziklaszilárdan tudtam, hogy egy huszonkét éves fiatalembernek nem ilyen útravalóra van szüksége, hiába, hogy búcsúzó apja szavai voltak ezek. Olyanok álltak benne, hogy vigyázzon, mert elszalad az élet, és bár tőle – Tivadartól – mindig is azt hallhatta csak, hogy a kötelesség, a tanulás, a munka az első, alapvetően mindez nem így van. Álmodni és az álmokhoz ragaszkodni, bizony, ez a legnagyobb tudomány, és ha lehet, meg kell valósítani őket. Erre intette a fiát a halálos ágyáról, felsorolva mindazt, amire ő vágyott, és amikor most úgy gondol, mint önmagának tett, de soha be nem váltott ígéretekre, és emiatt nem is kicsit ségélyelli magát.

Nem hagyhattam, hogy egy ilyen ember, aki ötvenöt éven át úgy élt, ahogy, mindenkitől megbecsülve és szeretettel emlegetve, azért, mert az utolsó pillanatban egy gyógyszer-szagú kórteremben fellázadt, szédülje a fiam életét.

Ezért dugtam el a levelet. Azzal a szent elhatározással, hogy a megfelelő pillanatban odaadom majd. Úgy látszik, nem jött el ez a pillanat. Szinte mindennap eszembe jutott. El is égethettem volna. De sosem tettem volna meg. Abban reménykedtem csak, hogy majd a halálom után találja meg a gyerek, és akkor már mindegy lesz. Ám nem kerülhetjük el a sorsunkat. Sem én, sem ő.

Akkor most már mindent tudsz. Azt is, amit apád vélt és gondolt, azt is, amit én. Megyek, lefekszem egy kicsit.

Forba anyja felállt a székből, amikor a fia mozdult, hogy segítsen, intett, hogy nincs rá szüksége. De amikor mellé ért, megállt, és ránézett.

És most? Mi lesz?

Elmegyek, és végigjáróm apám álmainak helyszíneit. Megkeresem a világítótornyokat, és Vilnába is elutazom.

Gondoltam mindjárt. Látod, ez az, amitől tartottam. Jól tettem, hogy nem adtam oda a levelet akkor. Most már... mindegy. Most már mehetsz.

Az anyja megszorította Forba lógó kezét, majd szinte ellökte. Nem inkább Norvégiába kellene menned? Ott lenne keresnivalód, ha már erről van szó... Mi van Sárival? Tudsz róla egyáltalán valamit?

Dolgozik.

Dolgozik, persze.

Forba kilépett a teraszra, onnan fordult vissza az anyja felé.

Mehetnének együtt is.

Hová?

A világítótornyokhoz.

Az anyja csak a fejét rázta. Minek? Sosem érdekeltek a világítótornyok. Szerintem apádat sem, csak már lázálmai voltak, amikor írta. Egy történelemtudós, egy komoly ember nem ilyesmiről álmodozik. De te menj, ha akarsz.

Azzal elindult a hálószoba felé, ahogy mondta, lefeküdni kicsit.

Pontosan tudom, mi vár rám, Kálmán. Nektek lehet, hogy már meg is sügták a folyosón az orvosok... két hónapja sincs hátra... lehet, hogy még két-három hétig eléldegél... Ó, hát az rengeteg idő! Mi mindent lehet csinálni ennyi idő alatt. Nekem már csak az maradt, hogy leírjam, mit csinálnék, mit nem csináltam, és mi az, amit annyira szerettem volna. Még akkor is, ha mindez régen volt, és később csak legyintettem rá, mondván, ah, gyerekes álmodozás az egész. Nem így van! Az utóbbi napokban csak világítótornyokkal álmodtam... Mi a csuda ez, kérded. Jogosan. Sosem beszéltem erről, se Anyádnak, se Neked. Már az alexandriai világítótorony is nagyon izgatott, aztán valamikor a háború után olvastam egy kalandregényt, a balti-tengeri tengerészekről szolt, valamikor a XIX. század közepén, és sok jelenet játszódott a világítótornyokban. Máig emlékszem, hogy volt egy Ovisi nevű falucska, ahol egy fontos torony állt, és hogy jó messziről lássák, kétezer gyertyával és fáklyával kellett kivilágítani éjszakánként. Tudod-e, mért látszik olyan messzire a világítótornyok fénye? Nem másért, mint hogy a víz nemcsak a hangot viszi, hanem a fényt is, azaz a habok tetején, mint egy lencsén, megtörik, és továbbvetül. Bizony... Milyen sokáig dédelgettem a vágyamat, hogy egyszer majd végigjáróm ezeket a tornyokat, szépen, módszeresen, egytől egyig. És majd könyvet írok rólok. Még történelemszéként sem lett volna utolsó feladat kikutatni valamit a magyar tengerhajózás ügyében: miféle szerepet játszottak a világítótornyok bizonyos események alakulásában. És mindez elmaradt, semmi, de semmi sem lett belőle! Még a tengerhez sem jutottam el soha, veletek sem. Hát ne tegyem fel most magamnak azt a banális kérdést, hogy jól van ez így?

Merthogy tizenkét évesen elkezdtem írni egy krimi, mivel akkor épp krimíró akartam lenni, az más dolog. Vagy lesz valakiből író, vagy nem. Nem erőltettem, bizonyára nem is voltam írónak való. Egyébként a címe az volt, hogy A felügyelő ritkán tűnik fel. Egy titokzatos nyomozóról szolt, aki teljesen a háttérből figyel, kalkulál, épp csak egyet-egyét kérdez néha, aztán megint hosszú oldalakon keresztül nem is hallunk róla. Ám ez nem jelenti azt, hogy ne dolgozna. Dolgozik, nagyon is. Az események mennek a maguk útján, folyik tovább az élet a gyilkosság után. A felügyelő aztán megint előtöppan, kérdez valamit, majd eltűnik. És így tovább. Roppant eredetinek és mulatságosnak tartottam ezt a technikát. De végül nem írtam végig, tán ötven-hatvan oldal lett belőle, és az is elveszett. És nem siratom nagyon, mert ez – most érzem – mégsem én voltam. Az

voltam én, ami fáj, hogy nem történt meg. Mint ahogy Vilnába sem jutottam el soha. Vilna, Vilnius, a kettő egy. Szinte reménytelen is lett volna odautazni, a Szovjetunió, Te is tudod, máig egy nagy rezervátum. Csakhogy valami olvasgatások során elém került egy adat, miszerint Pesten 1783-ban a Duna mentén új terményraktárakat nyitottak, többek között Spät Dávid és Meister Johann, akik egész Európával kereskedtek, és bécsi közvetítéssel kapcsolatba kerültek egy bizonyos Forbatius Hyeronimus vilnai nagykereskedővel; ő szállított sózott, szárított halat, északi rozst, amely sokkal tovább állt el, mint a közép-európai, no és némi borostyánt is adott el megmunkálásra. Csak ennyi, egy név, egyetlen említés. És elkezdett működni a fantáziám, hátha ehhez a Forbatius névhez van valami közünk, hátha ez a derék kereskedő egyszer fogta magát, is ideutazott a Herr Späthez meg a Herr Meisterhez, aztán itt ragadt. És egyszer csak lett belőle a Te ük-ük-ükapád. Ez feladat lett volna, de még milyen!

Fecsegek, irkálók itt mindenfélét... Két hét? Három hét? Szóval, most tudom igazán, bizonyos dolgokat miként is kellett volna intézni. Jobb, ha Te már most tisztában leszel vele, Kálmán. Higgy nekem.

Este tizenegy után csörgött a vonalas telefon. Forba biztos volt benne, hogy Sári lesz az, és ha hívja, nem pedig e-mailt küld, akkor valami fontosat akar mondani.

De nem ő volt, hanem Ardó Jutka.

Nem alszol, Forba? Jó kérdés, mi?

Dehogy, felelte, korán van még.

Attól függ, mire. Lehet, hogy késő, mondta Ardó sokat sejtetően. És mikor indulsz?

Hová?, kérdezte Forba meglepetten.

Arra az útra, ami nem a feleségedhez vezet, hanem valahová máshová. Te mondtad.

Igen, igen...

Vigyél el engem is. Ne félj, nem akarok semmit. Csak én is mennék valahová. Mindegy, hová. Megígérem, hogy jó leszek.

Forba megköszöri a torkát.

Figyelj csak, ez nem ilyen egyszerű.

Nem? Mért nem? Nem kell újból belém szeretned, na!

Tudom. De ez egy... családi ügy.

Mégis? No hiszen.

Nem úgy, ahogy gondolod. Úgy fest, hogy az anyámmal megyek.

Mármint az anyukáddal?

Vele. Az apám miatt. Ezeréves história. Most nem mesélem el.

Most nem... Haha, mondta epésen Ardó Jutka. Pedig mi is végigbeszélgethethénk annyi régi históriát.

Elhiszem. De ne haragudj, amiért azt kell mondanom, hogy ez most fontosabb. Majd máskor, esetleg.

Egy ideig csönd volt a vonal túlsó végén.

Forba, már egy kicsit sem szeretsz?, kérdezte aztán a nő.

Most Forba hallgatott egy sort.

Ha visszagondolok a tizennégy éves önmagamra, akkor igen, mert akkor éreztem valamit. Nem tudom, mit. Lehet, hogy nem is igazi szerelem volt. De hát...

Jó, ne magyarázd, felelte indulatosan Ardó. Szép utat.

Majd néha hírt adok, tett egy enyhítő kísérletet Forba.

Képzem, jött még egy kurta válasz, és a nő letette a kagylót.

Mért is ne, gondolta Forba rögvest, nem hülyeség, hogy magával vigye az anyját. Ami az apjával nem valósulhatott meg, megtörténhet most. Az anyja is félig az apja, nem csak ő maga. Így szinte teljes egészében ott lehet azon az utazáson, amire mindig is vágyott.

Forba anyja a nappaliban berendezett kis számítógépes sarokban ült. Esett, a teraszon nem lehetett ma kávézni. Forba leült a fotelba, nézte az anyját. Ha nehezen is, de rábírta a számítógép-használatra, az internetet meg az elektronikus levelezést kifejezetten megkedvelte. Most azt böngészte, amikor betoppant, és lelkesen mesélt.

Nem fogod elhinni, ki írt. A Rózsavölgyi Lili, csak te nem emlékszel rá, egyszer, még amikor kislány voltál, meglátogattak a férjével, tán harmincöt éve is megvan. Az történt, hogy az érettségi évében, vagyis utána, nyáron, amolyan építőtábor keretében elmentünk, valamilyen szocialista csereprogram révén, úgyhogy ez előkelő dolognak számított, a Felvidékre, egy kis faluba. Ott volt Lócse mellett, a hegyekben, na, mi is a neve... Závada, mint az író. Mosodát kellett építeni! Ez volt a nagy program, a szocialista haza mosodát épít a népnek. Négyen mehettünk, a Rózsavölgyi Lili, a Bánki Edit, a Rác Csibi meg én. Így, mi négyen, amolyan kis banda voltunk, vagány csajok. Nem meséltem még neked ezt soha?

Forba csak a fejét rázta, figyelte az anyját.

Szóval építettük a mosodát, nagy szám volt ám a négy hazulról jött csaj. Bár nem mindenki volt magyar, úgy fele-fele. Ott voltunk majdnem egy hónapig, szinte teljesen el is készült, már hozták a gépeket a végén. Mi meg jókat kirándultunk vasárnaponként, ittuk a finom kis söröket. Mit ád az ég, ennek a lökött tyúknak, a Rózsavölgyinek eszébe jutott, hogy el kellene menni megnézni, mi van a mi mosodánkkal. Képzelheted. Kis híján ötven évvel később. De az Edit meg a Csibi rögvest ráálltak... Hallod, mind a ketten elváltak, a Csibi háromszor, még szép, hogy vágnak valami változatosságra. Én meg épp akkor akartam meghalni... Úgyhogy lemondtam az egészset, nem is túl nagy szívfájdalommal. A lényeg, hogy most írt a Rózsavölgyi, hogy mi történt. Majdnem egy hétig oda voltak. A legviccesebb az, hogy sokan rájuk ismertek, illetve emlékeztek a négy magyar fruskára, akik építették a mosodájukat. És épp az, hogy nem ismertek rájuk, hiszen mind rozoga vénasszony lett, mondták is a régi legények, hogy ők röpdősö angyalkákra emlékeztek, sokáig emlegettek bennünket, aztán tessék, most megjelenik három csoroszllya. Hiába mondogatták a Csibiék, hogy az egykori legényekből is, lám, mi lett, fogatlan, pocakos bácsikák, az már nem érdekelte őket. Úgyhogy a Rózsavölgyi most megírta, hogy én jártam a legjobban, mert én megmaradtam tizennyolc éves anygalkának, annak a szőke kis lánykának, aki voltam, és lehet, hogy néhány závadai papa még mindig velem álmodik néhanapján. Mit szólsz?

Forba is mosolygott, széttárta a karját, mint akinek mindez szinte magától értetődő.

Én is szoktam veled álmodni, drága édesanyám!, mondta. És mi van a mosodátokkal?

Á, semmi, legyintett az anyja. Hát ki mosat máma mosodában? Mindenkinek van mosógépe otthon. Akkor még áram sem volt abban a faluban, nemhogy mosógép. Ötven év, nincs mit csinálni, ötven év...

Az asszony felállt, álltában nyomkodott még néhány gombot a számítógép billentyűzetén.

Azért mégiscsak van jó ebben az internetben is, néha be kell látnom.

Aztán megfordult, Forbára nézett.

Te meg? Mit bámulsz olyan gyanúsan?

Semmit. Én is csak arra gondoltam, hogy elutazunk, mi ketten. Most már lehet.

Igen? És ugyan hová?

Visszamegyünk oda, ahol sohasem jártunk. Egyedül apa, ő is csak képzeletben.

Forba anyja hallgatott egy kis ideig.

Nem szeretem, amikor így beszélsz.

Mért, hogyan beszélek?, kérdezte ő, és felkelt a fotelból. Ott álltak egymással szemben.

Megzavarodtál teljesen, amióta apád levelét elolvastad. Egy haldokló szavait nem lehet teljesen komolyan venni. Akkor is ezt gondoltam, most sincs másképp. Morfiu-mozták...

És aztán?

A morfinisták mindenféle álmoképet kergetnek, te is tudod.

Az teljesen más.

Mért lenne más? Szegény összevissza irkált. Ebbe menekült. Érdekes, nekem sohasem beszélt előtte azokról a dolgokról, amikről neked regélt. Pedig nem voltak egymás előtt titkaink. És huszonhét év, ezt se feledd el, huszonhét évig éltünk egymás mellett!, emelte fel az ujját Forba anyja.

A fia most elfordult, kinézett az erkélyajtón, amin lassú csíkokban csorgott lefelé az áprilisi esővíz.

Mindenkinek vannak titkai.

Nekem nincsenek, jelentette ki az asszony, ne is akard nekem bebeszélni.

Nem akarok bebeszélni semmit. Most Forba visszafordult. Gyere el velem az útra. Megnézzük a világitótornyokat és azt a Vilnát.

Vilnát... Minek?

Apa azt gondolta, esetleg onnan származik a család. A Forbatiusok.

És ha igen? Akkor mi van? Ezért elmenni a világ végére.

Édes jó anyám! Hát akartam én neked valaha is rosszat?

Forba anyja most félrebillentette a fejét, majd kicsit ingatta.

És én? Egy szem magzatom? Akartam én neked valaha is rosszat?

Így nézték egymást egy ideig.

Özvegy Forba Tivadarné éjjel felébredt. Két óra elmúlt. Mintha zörgést hallott volna a kis szobából. Sok-sok éve nem esett meg vele ilyesmi. Akkor észlelt effélét, amikor a férjéről még nem lehetett tudni, hogy beteg, ám egyszer csak nem tudott rendesen aludni, ezért éjnek évadján rendszeresen kiosont a hálóból, és az egyetemista Kálmán üres szobájába zárkózott be. Ott kezdett el – ahogy ő titulálta – vacakolni, hogyha már nem tud aludni, történjék valami. De a szobának közös fala volt a hálóval, és az asszony felébredt a legapróbb neszezésre is. Átment, és ott találta a férjét, amint az olvasólámpa mellett olvasott vagy írt, kézzel, hogy ne csapjon zajt az írógéppel.

Most is úgy rémlett neki, mintha ugyanúgy a szomszédból szűrődne át a zörgés, pat-togás.

Felkelt, de nem úgy, mint máskor is, sokszor, amikor vécére megy, szinte félálomban, ösztönösen botorkálva a sötétben.

Most minden érzékszerve arra összpontosult, hogy van itt valaki. Ott bent, a kis szobában.

Megállt, mereven fülelt.

És hallott valami sűrűlódást, mint amikor műanyag vonalzót csúsztatnak az asztal lapján.

Megindult, a kezét a kilincsre tette, lassan lenyomta, és benyitott a kis szobába.

És ugyanabban a pillanatban, mintha nem is ő szólalt volna meg, hanem a lelke legmélyéről egy számára is rettentő hang, azt kérdezte, Tivadar, te vagy az?

A kis szoba néma volt.

Az asszony csak állt ott, mereven nézve a sötétet, képtelen volt megmoccanni.

Aztán csak annyit sóhajtott, édes istenem... hát ennyi idő után is.

Néhány perc múlva ott ült a számítógép előtt, most a gép kattogott, búgott, pittyegett egyet-egyet az éjszakában. Özvegy Forba Tivadarné e-mailt írt a fiának. Megírta neki, mert azt érezte, most azonnal közölnie kell, hogy elmegy vele az útra, Vilnába vagy hova.

Utána visszafeküdt az ágyba, de nem tudott elaludni. Még arra is gondolt, hogy butaság volt átmennie a szomszédba. És nem azért, mert Tivadar nem lehetett ott, hanem épp ellenkezőleg; úgy tölteni el egy éjszakát, két évtized múltán, hogy azt képzelet, még ha retteget is, hogy itt van a férje, és csak egy vékonyka fal választja el őket egymástól.

Forba elkezdte az előkészületeket az útra. Az útvonalkeresővel nagyjából beosztotta, merre, milyen szakaszokban érdemes menni. Az anyjára való tekintettel nem akart erőltetett meneteket. Hová is rohannának? A világítótoronyok nem szaladnak el. Eltöprengett rajta, hogy repüljenek-e Vilnáig (már csak így hívta), prágai átszállással meg is lehetett volna oldani, nem is lett volna olyan észvesztően drága, és akkor ott bérelt volna autót. Aztán ezt elvetette, túl egyszerűnek tűnt: odaröppenni pár óra alatt. Ez nem megfelelő megközelítése a *dolgoknak*. Jó lesz utazni anyával együtt az autó burkában, csak ők ketten. Sose volt ilyen, és bizonyára más alkalom sem adódik később. Bár minden csak elhatározás kérdése. Voltaképp egyetlen szó, egy bejelentés: megyünk. Mint ahogy az anyja írta – 2.27 perckor –, hogy jön. Majdnem minden ilyen egyszerű. Két szó sokszor már cifrázás az egyhez képest.

Világítótorony.

Vilna.

Apa.

Anya.

Menni.

Sári levelet írt.

Kedves Kálmán! Nem szépítem a dolgot: Veled álmodtam, méghozzá kavargós, menekülő álmom volt, nem előled, hanem együtt szaladtunk mindenféle elhagyatott helyen, autópálya-lehajtókon, betonfalak mellett. Folyton az órát nézted, mintha elkésznék valahonnan. Fáradt voltam, törte a cipő a lábamat, de nem mertem szólni. Láttam az arcodon, hogy neked valamiért nagyon fontos, hogy odaérjünk. Fogalmam sincs, hogy hová. Nem volt jó.

Szóval, ha úgy tetszik, megszólalt bennem a lelkiismeret.

Amúgy semmi különös nincs azon túl, hogy nem akar megjönni a tavasz. Éjszakánként nulla fok körüli a hőmérséklet. Nehezen bírom. Gondoltam, hazautazom egy hétre, elvégre azt nem várhatom, hogy Te gyere ide fagyoskodni a jó kis otthoni melegből. Persze, ilyen rövid határidővel a fapados jegyek majdnem ugyanannyiba kerülnek, mint a normál, de nem érdekel. Kell egy kis napfény, újhagyma, friss retek. Úgyhogy 29-én érkezem. Remélem, nem baj?

Sokszor gondol Rád Sári.

Forba ránézett a naptárra, aztán elővette az útvonaltervet. Jól sejtette, 29-én ők már valahol Lengyelország közepén járnak majd az anyjával, Lublin felé vagy már azon is túl.

Ha lemondta egyik volt szerelmét, Ardót, akkor ugyanúgy kell eljárnia másik volt szerelmével, Sárival is. Ebből a szempontból mindegy, kit mikor szeretett, és hogy az

egyiket elvette feleségül, a másikat nem. Itt most egyáltalán nem rólok van szó. Egy pillanatra elgondolkodott rajta, hogy ennyire szörös szívű lenne, netán szemét; az anyja, ha megtudná, mi a helyzet, száz százalék, hogy kijelentené, nem mennek sehová, Forba már hallotta is méltatlankodó hangját, Kálmánkám, ne viccelj, jön haza a feleséged, te meg képes lennél eltűnni a csudába... már ne is haragudj!

Ugyan már, nem haragszik ő senkire. Mire menne vele.

A „Válasz”-ra kattintott, és belefogott a levélbe.

Kedves Sári...

Az apja valósítja meg az ő álmát is. Forba mindig efféleire vágyott: elindulni, majd nemhogy cél nélkül, valahová messze, aztán odaér, amikor odaér. Senki sem küldi, senki sem várja. Olyan szentenciákat fogalmazott meg, mint hogy „az utazás arról szól, hogy nem vagy sehol”; „folyton történik valami, ami mintha nem is veled történne, és ez benne a jó”.

A munkája során sokat bolyongott különböző tájakon, legfőképp a múltban. És közben ott ült az asztalánál, a számítógépe előtt, akár a munkahelyén, akár otthon. És ezt teljesen rendjén valónak találta mindig is. Erre készült, ezért tanult, elérte, amit akart. Ha évente egyszer eljutott egy külföldi konferenciára, örült, de tudta, hogy egy rohanás lesz az egész; ülések, szekciók, workshopok, este pedig lehet állva enni a bélszínt. A reptéren, bent, a tranzitban mindig alaposan végigtanulmányozta a leendő útitársak arcát: ha lezuhanunk, velük együtt fogok meghalni. Ezen szinte meg tudott hatódni. Sorra vette az áldozattársakat, megpróbálta elképzelni, ki mivel foglalkozik, milyen otthon, milyen familiát hagy árván. Tudta, hogy ez az egész meglehetősen gyerekes és neveléses, de mégis, szinte rituálészerűen végezte ezt a műveletet, még a buszon is, ha az vitte ki őket a géphez.

Mennyivel más lesz most minden. Nincs menetrend, vacakolás, beszállókártya, sorban állás. Csak a messzeség lesz, esetleg néha a térkép. De nem feltétlenül. Nem tud eltévedni ez egyszer. Illetve bárhová ér, ott jó helyen lesz. Előbb-utóbb kerül egy világitótorony is, ha ment már annyit, hogy elfogy alóla a szárazföld.

Elvigyorodott, hogy így kiált majd fel nagy csodálkozást mímelve: Apám...!

Hűvös, szeles volt a reggel, amikor Forba leparkolt az anyja (vajon ennyi idő után mondhatja-e még azt is: „és az apja”?) háza előtt. Kinyitotta a kaput, felment a lépcsőn, a bejárati ajtó nem volt bezárva.

Nem tudok jönni...!, rontott ki az anyja a szobából, még pongyolában volt. Most telefonált a Rácz Csibi, hogy a Rózsavölgyi a halálán van. Pár napja derült ki. Menthetetlen. Odamegyünk.

Forba először mintha nem is értette volna, miről van szó.

Mindig ezek a betegségek és meghalások, ezek teszik tönkre az életet.

Biztos, hogy erre van szükséged?, kérdezte aztán.

Az anyja megállt egy pillanatra a mozdulatban. Úgy nézett rá, mint egy őrültre.

Nem, fiam, neki van rám szüksége. Nekem itt voltál te meg Sári, amíg el nem utazott Svédországba...

Norvégiába, először volt szó Svédországról, de Norvégiába ment.

Mindegy. Volt mellettem valaki. Különben biztos meghaltam volna, ha te nem mondd, hogy ne tegyem...

Az már igaz... grimaszolt egyet Forba. Eszébe jutott az intenzív osztály, a fehér függönnyel elválasztott ágyak. Mindennap meghalt valaki. Az anyja alig hallhatóan nyö-

szörögte: Most én következem... És Forba ilyenkor szidta, sőt fenyegette, hogy mit tesz vele, ha meg mer halni. Mindig sikerült kicsikarnia tőle egy halvány mosolyt.

Ennek a szerencsétlennek nincs senkije. Jön a Csibi is. A Bánki nem tud, annak meg az anyja járja a végét. Kilencvennégy éves, otthonba kellett vinni, mert a Bánki sem tudja ellátni, neki meg a gerincét műtötték sérvvel. Rémes, hogy egy bizonyos életkor felett erről kelljen szólnia mindennek. Ezért maradnak meg álomnak a világitótornyok, Kálmánkám, meg apád egyéb titkos hóbortjai.

Ezért kell időben elkezdeni valóra váltani őket, felelte Forba, és jobb mutatóujjával a bal hüvelykujjának a körmét piszkálta.

És akkor most mi lesz?, kérdezte aztán, amikor észlelte, hogy az anyja pakol, a fürdőszobából kihozza a neszesszerét, és a konyhaasztalon álló utazótáskába teszi.

Semmi. Illetve az, hogy elvihetsz a Rózsavölgyihez. Útba esik, észak fele mész, nem? De, de, észak felé...

Úgy látszik, egyedül kell megtennie ezt az utat. Elvégre az apja neki írta a levelet; nem Ardó Jutkának, nem Sárinak, még csak nem is a feleségének, Forba anyjának. Hozzá szólt, mintha ülnének valahol egy csendes kerthelyiségben, a bólogató eperfa alatt, egy kis borocskával az asztalon, és társalognának, mert temérdek idejük van, hosszú a délután és az élet.

Olyan szívesen képzelte ezt a képet a levél mögé; talán, mert sosem ültek így, ketten, férfiak, ő és az apja; és mert az írásnak – anya hiába is állítja, hogy egy „bemorfiumozott beteg” műve – egyáltalán nincs kórházzaga, ha az első néhány bevezető mondatot elhagynák, semmi sem utalna rá, hogy ez egy igazi utolsó levél, atyai intelmek egy fiúhoz. Inkább mese az egész, mese abban az értelemben is, ami sosem vált valósággá. Akár igaza is lehetett volna anyának, ha így nézzük, örülni kellene annak is, a pusztá ténynek, hogy maradt az apjától egy ennyire személyes, csak neki szóló emléke, huszonhét oldalnyi mese attól az embertől, aki oly komolyan vette az életet, a saját hivatását, továbbá azt, hogy apa, ami szintén számtalan kötelességet rótt rá. A mesélés, nos, Forba akárhogy erőltette is az eszét, nem emlékezett rá, hogy gyerekként mesélt volna neki az apja; arra igen, hogy az anyja ölében ül, és ha egy könyv végére értek, ő csak felkiáltott, hogy: Még egyszer!, és az anyja hajlandó volt még egyszer végigmondani a mesét.

Most itt ül egyedül a kocsiban, gurul az apja mesevilága felé, amit az utolsó pillanatban mégis neki ajándékozott.

Hirtelen úgy érezte, nem tarthat meg mindent magának, ami rá vár. Legalább három ember kíváncsi rá.

Rögvest ki is találta, mi a teendő. A technikai lehetőségek végtelensége hullámozott végig benne, mint a szeme előtt a tavaszi határ.

Vett egy nagyfelbontású kamerát, amit gumipánttal a fejére tudott erősíteni, valamint a nyakába egy digitális diktafont, amire harmincórányi szöveg fért el. A kamera közvetítette kép az usb-kábelen keresztül egy százharminc gigás hordozható winchesterre töltődött, ami rögvest tömörítette is, úgyhogy képet és hanganyagot egy fájlban tud majd küldeni, ígérte a laptopbolt ifjú szakértője. A fiatalember roppant készségesen magyarázott Forbának, minden kérdésére és felvetésére kisütött valamit; Forba annak ellenére képes volt gondolkodni és figyelni is, hogy közben lopva folyamatosan a srácot kellett lesnie, oly mértékben volt kidekorálva az arca különböző szegekkel, karikákkal és az ezeket összekötő láncokkal.

Minden pillanat annyit ér, bölcsekedett magában Forba, amikor már az előkészületeken túlesve, felszerszámozva, minden készüléket beizzítva újból az országúton haladt, ahányszor újra át tudjuk élni. Sőt, erősítette meg, nem a fejében kell pörgetni a mondatokat, hanem kimondani mindent, beszélni, beszélni, mert így marad meg az a bizonyos pillanat. Mert a pillanat nem pusztán kép, hanem szó is, ráadásul az ő hangján, mindezek elegye adja ki az időt, ami – folytatta immár hangosan – számunkra sosem üres, mindig van valami neve. Az idő természetesen év, hónap, nap, óra és perc, de leginkább az, ami velem történik, mert amíg élek, minden, ami ott történik, ahol éppen vagyok, az velem történik. Hm, ebben a fajta okoskodásban nem vagyok igazán erős, belátom. Világéletemben a múlttal foglalkoztam, régi papirosokat, okleveleket, újságlapokat nézegettem, és próbáltam elképzelni, ami történt, pontosan hogyan is esett, még abba is belemerészkedtem, hogy miért. Sokszor gondoltam rá, hogy mennyivel könnyebb lenne, ha valóban lenne Isten, akinek a szeme mindent lát, és nyilván, a kezdetek kezdete óta látott mindent. És ez a mindent látás meglenne valahol, egy hatalmas archívum létezne az égben, ahonnan ki lehetne keresni, hogy miképp látta Isten egy pannóniai centúrió esti lakomáját, vagy Mátyás királyt, tényleg mondta-e neki a kolozsvári bíró, hogy Hé, te nagyorrú...

Az is fogós kérdés, persze, hogy jó lenne-e tudni mindent, másodpercről másodpercre a világ történéseit, nem örülnénk-e bele, akár csak abba az apróságba, hogy ismerhetnénk visszamenőleg minden őszünket, ezt a végtelen láncolatot, aminek a végén, a jelen pillanatban ott okoskodunk mi magunk.

Forba egy pillanatra elhallgatott, nézte a világoszöld tájat. Esküvői menet hajtott el az ellenkező irányba, az autók dudáltak, de az időközben megeredt, permetező eső miatt járt az ablaktörlőjük is. Biztos bosszankodnak, gondolta Forba... aztán hangosan folytatta: A fene egye meg, nem lehet annyit beszélni, mint amennyi minden a fejemen jár, bocsássatok meg, jól mondta a költő, soha nem elég, mindig marad valami több, amit csak védekezésünk miatt érzünk kevesebbnek. Biztos bosszankodnak az esküvőzők, joggal számíthattak rá, hogy április vége felé napsütéses szombatjuk lesz, aztán tessék, megáznak, miféle házasság az, ami nem ragyogással kezdődik, hanem sűrű felhőkkel a nyakunk között, tessék mondani...?

Úgy tervezte, hogy esténként összefésüli a képet és a szöveget, becsomagolja egy fájlba, és elküldi az anyjának, Sárinak és még Ardónak is. Mért is ne? Ez most már ilyen, össznépi, ha tetszik; egyedül van, de az egyedülléte végtelen, és mindenki részesülhet belőle. Most ő az Isten, homlokán a kamerával, és minden nap annyi nappá sokszorozódik, ahányan megnézik majd, miként utazik. Bizonyára az is megoldható lenne, hogy on line közvetítsen, és akkor már mindegy is, ki hol ül éppen, rákapcsolódhatnak Forba fejére, és együtt közelednének a világítótornyok felé.

Arra jó ez az egész, hogy ne legyek lusta végiggondolni, azaz kimondani bármit, ami egy-egy elém kerülő kanyar, ház, fa képe alapján felbuggyan bennem.

Egy néni a sárga deszkakerítés előtt, ahogy végignézett a lassan guruló autón, talán fel is tűnt neki, mi van a fejemen, hiszen sokan csodálkozva néznek, ráncolják a homlokukat, mintha nem jól látnának, mintha földönkívüli lennék. Találkozott a tekintetünk a nénivel, és egy az egyben felismertem benne azt a felszolgálónőt, aki iskolás koromban a Vörös Csillag kifőzdében dolgozott a férjével együtt, gebinesnek hívták ezt akkoriban, anyuka, te tudod, melyikről van szó, ahová felsőben jártam négy éven át, de ti sosem ettetek ott. Az évek során naponta találkoztam ezzel a konyhás nénivel és a

szutykos függöny mögül néha kikukkantó férjével, aki fehér sapkát hordott, valamit morrantottak egymásnak, hogy Elfogyott a brassói, vagy Még három bácskai lesz, aztán tették tovább a dolgukat. És akkor egyszer csak egy vasárnap megláttam őket a belvárosban. Ment két ember, egy idősödő házaspár, láthatóan vasárnapra öltözve, sétáltak a főutcán. Néztem őket, ahogy jöttek szembe, és időbe telt, mire rájöttem, hogy a konyhás néni és a szakács bácsi az, ők is ugyanolyan emberek, mint bárki más, nem konyhás néni és szakács bácsi, hanem itt sétálnak, és ezen annyira megilletődtem, hogy megálltam egy pillanatra, és néztem őket, mintha egy hercegi pár vonulna el előttem. Szerencsére annyi erőm maradt, hogy köszöntem is, és a konyhás néni rám nézett, elmosolyodott, és visszaköszönt, hogy szervusz, fiam. Ami kimondhatatlanul jólesett. Na, ezt hívta elő ennek a sárga kerítés előtt ácsorgó öregasszonynak az arca és a nézése.

Szörnyű... amíg mindezt végigmondtam, jöttem legalább öt kilométert, átmentem még egy falun.

Mindegy, nem vesztettetek semmit, ugyanazt láttátok, amit én.

Estére egy Zamość nevű lengyel kisvároshoz ért. Amikor a kelet-európai szabad kereskedelmi városokról gyűjtött adatokat jó néhány éve... de hát ezt is felmondta, amikor először megpillantotta a „Zamość” feliratot az útjelző táblán. Szóval, estig elérek Zamośćig, amely város, ha nem tudnátok, és itt most kivételes műveltségemet fogom fitogtatni, a zsidó reneszánsz egyik keleti fellegvára volt, mi több, Nagy Kázmér már valamikor a XIV. század közepén a szabad kereskedés, átutazás jogát adományozta a zsidóknak; és mintha ez sem lett volna elég, az itt élő, illetve idevándorolt örmény, főképp szőnyegkereskedők is megkapták ugyanezeket a privilégiumokat, amelyekről sok fejlett nyugati tartományban, birodalomban álmodni sem mertek. A zsidók ugyanis az ottani pogromok elől menekültek egyre keletebbre, és a lengyel királyok voltak azok, akik mindig is tárt karokkal fogadták őket. Zamość, fogadj engem is tárt karokkal, a fáradt utazót, ki elindult a végtelenbe, ám a mai napja lassan mégis a végére ér...

Forba a főtér mögötti szerény panzióba szándékozott beackolódni. Elég sokára került elő a recepciós fiú, aki gyenge angolsággal megkérdezte, mit óhajt. Láthatólag meglepődött, amikor közölte, hogy itt szállna meg éjszakára. És mintha csak ekkor venné észre, vagyis ekkor lett a számára fontos, hogy gyanakodva vizslassa Forbát, és érdeklődjön, jól lát-e, Forba a fején egy kamerát visel. Forba bólintott, a fiú megkérdezte, hogy működik-e, és azt is veszi-e, ami most történik. Forba újból bólintott, tett egy mozdulatot, amivel kifejezte, hogy persze, ez mindennél természetesebb. A fiú indulatosan összecsapta a vendégkönyvet, ahová az adatokat készült bevezetni.

Itt nem megengedett a kamerázás!, jelentette ki, és hevesen kezdte rázni a fejét.

De mért?

Mert nem. Ez magánterület.

Egy panzió?

Az enyém. Apámé volt, de ő elment. Most az enyém.

Értem, felelte Forba. Akkor én is elmegyek.

Már az ajtóban volt, amikor a fiú egyszer csak megszólalt. Uram, várjon, mégis...

Nos?

Nem bánom, felőlem... tegye fel azt a francos kamerát. Aludjon itt... majd még azt is hozzátette, hogy: Kérem...

Forba alaposan megnézte a fiatal embert. Pontosan olyan volt, mint amilyen kép megjelenne előtte, ha azt hallja „...és volt egy lengyel fiú”. Szőke, nagy homlokú, de szűk

szemrésű. Az orra vékony, az arca beesett, kissé himlőhelyes. A nyakán nagy, vöröslő ádámcsutka ugrott elő. Ezt Forba valamiért kifejezetten jellegzetesnek vélte, főleg azt, ahogy vöröslött.

Feltette a fejére a kamera pántját, és a diktafonba belemondta: Hát ő az, a lengyel fiú.

Odaadta a személyijét, a srác lassú, körülményes írással átmásolta az adatokat a nagy vendégkatalógusba.

A 3-as szoba, vett elő egy kulcsot a fiókból. Jöjjön, felkísérem.

Más vendég nincs?, kérdezte Forba.

Nincs, felelte kurtán a fiú, és már nyitotta is az ajtót.

Vacsorázni lehet?, tudakolta még, nem is értette, miért, hiszen biztos lehetett benne, hogy a belvárosban talál megfelelő éttermet.

Süttetek húst, ha kér, felelte a fiú, aztán még hozzátette. Meg krumplit.

Sörük van?

A fiú ránézett, most mintha még inkább összehúzta volna a szemét. Aztán mégis igenlő választ adott.

Van. Żywiec.

Forba már látta is maga előtt a táncoló párt, gyerekkorában ez volt „a” lengyel sör, ez is különlegességnek számított, a címkéjén szerepelt a táncoló legény és leány, az apja néha ilyen sört ivott, és ő mindig közletről, alaposan megnézte a különleges címkét.

Żywiec, bólintott, és arra gondolt, hogy ezt a szót még sosem mondta ki, csak látta; ha emlegették, akkor lengyel sörként, de sosem Żywiecként. Mindent, ami apró kis villanásokként végigfutott a fején, most lehetetlen volt szóban végigmondani, de a párbeszédet azért vette a diktafon, úgy vélte, akik majd nézik és hallják a felvételt, mindebből – nagyjából – tisztában lesznek a dolgokkal; az anyja biztosan fog emlékezni a lengyel sörre, és lehet, hogy Ardó és Sári is, hátha az ő apjuk is ivott ilyen egyszer-egyszer, és olyankor ők is megszemlélték a táncoló párt.

Forba érezte, hogy sokkal jobban járna, ha gyorsan eliszkolna innen, legalábbis vacsorázni, ám mégis bólintott, hogy jó lesz, kéri a sült húst krumplival, no meg a Żywiecet, és még tett is egy felemelt kezű, mintegy táncolós mozdulatot, mint aki pontosan tudja, miről van szó.

A fiú erre nem szólt semmit, odaadta a kulcsot, és lement a földszintre. Most végre beszélhetett már, amit annyira megszokott a nap során.

Tessék. Nézzétek és lássátok. A szoba. Szerény, de tiszta. Dupla ágy. Elférek majd, még ha hánykolódnék is. A tévé... hadd lássuk. Lengyel adó, lengyel, lengyel, lengyel, lengyel, National Geographic... lengyelül, sport, ez is lengyel. Ennyi. Mindegy. Megeszem gyorsan a kaját, aztán sétálok egyet. Tudjátok, Zamość, a szabad kereskedelemmel felruházott város. Már Nagy Kázmér is!

Azt hiszitek, hogy elvan a gyerek, ha játszik, mi...? Rettentő tévedés. Hát kiért történik mindez, mondjátok, kiért? Anélkül, hogy túllihegném, maradjunk annyiban, hogy ez egy tudós kísérlet. Más, mint egy bekamerázott bankfiók, ahol huszonnégy órában veszik, milyen mozgás van. Ez itt én vagyok, az én szemem. Mégis kétséges marad valamelyest, hogy az „anyag”, értitek, az „anyag” mennyire én vagyok. Továbbá nagy fej-törésekre ad okot, hogy mi lesz az éjszakával. Éjszaka a „harmadik szemem” csak sötétet lát majd, semmi egyebet. Nem látja az álmaimat, a képek végtelen áramát, ezért aztán a legfontosabbokról nem fog tudni semmit. Élettelen, halott kis tárgyává válik, kis műanyag darabbá, vékonyka dróttá...

Nincs mit tenni. El kell hinniek, amit reggel elmesélek majd. Sokszor tényleg nem múlik máson, csak a hiten. És épp akkor mindig az az isten, akinek hisznek, mert akkor benne is hisznek.

Jól kisütöttem?

Forba reggel korán felébredt, és akárhogy erőltette az eszét, egyetlen villanásnyi álomképet sem őrzött az eltelt éjszaka nyolc órájából. Nem volt okosabb egy szemernyivel sem, mint az oktondi kamerája (kamerádja), amit szinte azonnal felrakott a fejére, már a mosdóba is így ment ki, hogy láthatta: kicsi piros pöttyel világító szeme mindent lát.

A reggelizőhelyiségben egy magas, karikás szemű nő fogadta.

Jó reggelt, uram, mondta nagyon halk, akcentusos, de folyékony angolsággal. Tudok sütni tojást, ha kér. Meg van kávé. Friss.

Forba bólogatott. Igen, mondta, kérek szépen, mondta, majd mint aki nagyon igyekszik, az egyetlen lengyel szót is bevetette, amit tudott: Tak...

A nő azonban nem hatódott meg ettől a suta kedveskedéstől. Állt tovább, és amikor Forba ránézett, látta, hogy mereven markolja az előtte lévő szék támláját, és elnéz az ajtó felé.

Aztán hirtelen Forbára nézett, a szeme könnyes volt. Jasek a kórházban van, mondta. Tudja, a fiam, aki tegnap este itt volt. Az éjjel összeverték. A Mirijam miatt. Azzal a lánnyal járt. Mondtam, hogy nem neki való. Jasek nem olyan fiú. Jó fiú. Álmodozó. Nem olyan bulizós. Csillagász akar lenni, csak pont a számtan meg a fizika nem ment neki. Ez a kis semmi lányka most meg otthagya és kinevette. Ez fájt Jasónak a legjobban, hogy a többiek előtt nevette ki, a téren. És felült a Boris motorjára, úgy furikáztak körbe-körbe. Tegnap meg... volt olyan bolond, hogy odament. Azért volt magával is udvariatlan. Mert elmondta, hogy az volt. De akkor már készült rá, hogy odamegy. A diszkó elé, hogy beszéljen a lánnyal. Akkor történt. Eltörött az állkapcája. Meg kell majd operálni.

A nő elhallgatott, és mintha csak magának nyugtázná az elhangzottakat, lassan bólogatott. A keze szorítása a széktámlán engedett kissé.

Úgyhogy ne haragudjon rá, nézett megint Forbára. Jó gyerek. Oly régen várta, hogy jöjjön egy vendég. Nem nagyon vetődik errefelé senki, főleg a mai gazdasági helyzetben. Még mondogatta is, ha egyszer jönne valaki, azt úgy körbeudvarolná, hogy el sem akar majd menni innen. Ilyen gyerek ez.

Forba a torkát köszörülte, fészkelődött. Ha legalább állt volna... így, alulról nézni felfelé egy halkán síró anyára.

Sajnálom, asszonyom, mondta. Igazán nem haragszom a fiára, tényleg. Jobbulást kívánok neki.

A nő tovább bólogatott, majd mint aki álomból ébred, megrázta magát.

A reggelije, istenem...

Ugyan, legyintett Forba, nem fontos.

A nő most majdnemhogy szigorúan nézett rá. Hová gondol? Az élet nem áll meg. Enni kell. A kávé készen van, a tojás is öt perc. Várjon, istenemre, most én is azt mondom, olyan reggelit kap, hogy megemlegeti!

Sosem tudhatod, milyen sorsok mellett mész el minden pillanatban. Hogy egy szempár, egy összeszorított száj mit jelent. Ki vonul ott egy muris nagykabátban? És hogyhogy a kabátban nem csak a teste, de az egész élete is benne rejtezik?

Na ja, efféle kérdéseket lehet feltenni ezerszám. Ráadásul ezek nem olyasmik, hogy a válasz igen vagy nem. Nem Ardó Jutka végtelenül konkrét, az ember képébe mászó

kérdése, mert akkor egyszerűen úgy hangzana: Mi van, lecsapták a kezéről a nődöt, hát az szar...?

Istenem, csillagász, ez már szinte sok a szimbólumból, a zamości legényke, nagy, szinte félrebillenő fejjel, ragyás arccal, kese frizurával, akit faképnél hagy a csaja. Amikor régi papirosokat böngész a tudósember, mennyire elvész minden ilyen aspektus. Hogy ez túl érzélgős, nem tudományos, a lélek nem része a történelemnek, azt meghagyjuk az íróknak, legfeljebb a pszichoanalitikusoknak.

De ez megint messze vezet. Különbözik meg mi az, ami nem vezet messze? Például én is messze vezetek.

Forba anyja, amikor másnap reggel megnézett egy bő negyedórányi anyagot abból a sok-sok megabájnyi küldeményből, amit Forba átküldött, gyors levélbe fogott a számára kissé idegen billentyűzetű laptopon.

Édes Kálmánkám, itt rémes a helyzet. Rózsavölgyi fekszik, majdnem mindig csukva a szeme. Néha apád jut eszembe, érdekes, amikor én bent jártam nála a kórházban, majdnem mindig így találtam, és amíg ott voltam, se nagyon történt más. Sejtmemem sem volt, hogy közben levelet ír a világítótornyokról. Rác egyelőre nem érkezett meg, közbejött neki is valami, úgyhogy ketten vagyunk, képzelheted... Egy szociális lányka néz be napjában egyszer, kicsit rendet rak, eddig kosztot is hozott, de mondtam neki, hogy majd én főzök, kell valami elfoglaltság. Rózsavölgyi egyébként piszkosul leteremtett, hogy ilyen marha voltam, amiért idejöttem, ahelyett, hogy mentem volna veled. Bevallom, most már én is így gondolom. Ja, majd elfelejtem a legfurcsábat: ha Rózsavölgyi ébren van, azt kéri, meséljek neki. De mint egy gyereknek, tényleg meséket. Grimmeket. A Jancsi és Juliskát, a Piroska és a farkast. A Csipkerózsikát már háromszor olvastam fel... Talán a rózsza miatt szereti, nem tudom. Ülök a fotelban az ágya mellett, és mint annak idején neked, olvasok. Annyi a különbség, hogy Rózsavölgyi az ágyban fekszik, felpolcolt párnán, és égő szemmel néz. Ilyenkor majdnem olyan eleven, fénylő a szeme, mint régen. Én meg csak mondom, mondom, hogy királyleány így, gonosz boszorka úgy. Az egyik hetvenéves a másiknak. Ennyit a meséről és a világítótornyokról. Puszillak, vigyázz magadra. Anyád.

Forba már rég úton volt a nyírfákkal szegélyezett országúton, amikor rákattintott a „Küld”-re. A szomszéd helyiségben mocorgás hallatszott, mire Forba anyja felkelt a forgószékről.

Jövök már, itt vagyok... mondta, és már ott állt Rózsavölgyi ágya mellett. Mondja, naccsága, mi a baj?, tette csípőre a kezét.

Az a másik nő az ágyban csak legyintett.

Az a baj, hogy még mindig élek...

Az tényleg baj, bölintott Forba anyja. Meg az is baj lesz, ha majd jól megrúgom!

Aztán a combján előretámaszkodva odahajolt a barátjánőjéhez.

Kimenjünk, vagy mese lesz?

Rózsavölgyi egy pillanatra elgondolkodott.

Menjünk ki, aztán jöjjön a mese.

Tizenegy óra három perc volt, amikor egy végtelenül hosszú egyenes szakaszon hajtva Forba éktelen csattanást hallott a motor felől, majd füst csapott fel a kocsis orrából.

Mi az isten van ezzel?, kiáltotta, majd az elnémult járgányt lefékezte és kikormányozta az útpadkára. Kiszállt, körbejárta az autó elejét, ami még mindig füstölt kissé.

Felegyenesedett, körülnézett. Sehol nem látott egyetlen járművet, sem élőlényt, csak az erdőt kétoldalt, a fehér nyírfákat, amelyeknek a törzse, befelé sűrűsödve, mind szürkébb és feketébb lett az árnyékban, majd a távoliak elvesztek a sötétben.

Forba benyúlt a kormány alá, ahol a motorháztető nyitója bújta, meghúzta erősen, majd újra előresétált, és kinyitotta. A motortér égett olajbűzt árasztott, fekete volt és mindenhol ragacos. Elengedte a fémtetőt, mely éles kondulással esett vissza a helyére. Fél fenékkal ráült a kocsiorrára, és mint valami sapkát, egy mozdulattal lekapta a fejről a kamerát rögzítő gumipántot.

Jaj, elnézést!, kapott észbe, és máris visszabújt bele, majd lesett megint jobbra és balra.

Tessék nézni, ez Lengyelország. A csönd és a béke szigete. Csak a hamisítatlan természet, a fák, a levelek neszezése. Meg a rohadék autó. Ha most ketten lennének az utasok, úgy értem, bárkivel is, nézhetnék egymást. Hogy akkor most mi lesz. Nekem kellene tenni valamit, mégiscsak én vagyok a férfi. Édesanyukám, nem tudom, mi újság ott nálatok, a Rózsavölgyinél, bocs, hogy így mondom csak, de te is mindig így emlegeted, biztos az sem fenéig tejfel, de gondold arra, most itt állnánk, lehet, hogy te ülnél, szóval itt lennének a semmi közepén, és neked eszedbe jutna, hogy mi a fenének is kellett ilyen útra vállalkoznod, kijelentenéd, hogy te megmondtad, nem szabad kísérteni az álmokat, azok arra valók, hogy álmok maradjanak. Hány évet is vártam, jöllehet, fogalmam sem volt róla, hogy várok, hogy elolvassam apa levelét? Pontosán tudom, persze. Huszonkét évet. Ehhez képest pihenni itt egy picit... Mennyi ideje? Negyedóra. Végül is az egész élet negyedórákból áll. A történelem is. Hány negyedóra telt el apa halála óta? Vagy hogy Nagy Kázmér szabad kereskedéssel ajándékozta meg Zamošcot? De ez mind visszafelé való negyedóra. Szorzás kérdése. Az előre-negyedórákkal bálni már fogósabb.

De az ég óvjon tőle, hogy efféle okoskodásba fogjak... Még ha oly nagyon ráérek is e pillanatban. Várjatok csak... mintha ott jönne valami!

Szia, Forba! Amióta megtudtam, hogy *tényleg* szerelmes voltál belém, valami nem hagy békén. Olyasmit érzek, így utólag, ami tőkre röhej, hogy én is érdeklődtem irántad, szóval úgy, érted, de ez milyen hülyeség már, tizennégy évesen. És mégis, most olyanokon töprengek fél éjszakákon át, hogy az összes volt fiúmat (nem volt ám olyan sok, ne izgulj!) végigszemlélve, a mostani eszemmel téged választanálak. Ne tojj be, nem akarom megkérni a kezedet, na! Meg igazság szerint *tényleg* nem is ismerjük egymást, bár én, főleg most, a találkozó óta, nagyon azt érzem, hogy erről a pár emberről mindent tudok, érted, a világon mindent, rólad is, naná, és ez teszi, hogy ennyire pontosan, majd nem azt merem mondani, hogy biztosan tudom, hogy te vagy az... hát jó, kimondom: az igazi. Most ne röhögj. Éjjel fél négy van, vörösborot iszom. Vedd úgy, hogy álmodom az egészet. Akkor tán nem olyan súlyos.

Most már másnap van. Elolvastam, amit az éjjel írtam, de valami isteni sugallatra mégsem küldtem el. Vagy már nem volt erőm megnyomni még egy gombot, nem tudom. Elolvastam, és úgy döntöttem, hogy nincs mit szégyellni ezen. *Tényleg* így van, a fene egye meg, félig részegen és józanul (haha!) is. Úgyhogy megy a mail minden szépítés nélkül. Aztán te merre jársz? Van-e neted egyáltalán? Vagy pont azért mentél, mert el akarsz veszni végre, mi? Mindegy.

Ha olvasod és van kedved, úgyis válaszolsz.

Puszi, Ardó.

A zöld nadrágos, csíkos trikós férfi lecsapta a motorháztetőt, rágyújtott, majd nagy, szőrös kézfejjével lendületes, vízszintesen meszelő mozdulatokat tett a levegőben. Kaput, totál kaput, jelentette ki, majd még magyarázott valamit lengyelül. És bólogatott.

Aztán elmélázott a Forba fején látható kis szerkezeten, két oldalról is megszemlélte. Kamera?, kérdezte kíváncsian.

Kamera, felelte Forba.

A férfi elismerően biggyesztett egyet, aztán rácsapott a motorháztető lemezére, megint mondott pár szót lengyelül, és a kezét nyújtotta.

Forba angolul próbálta elmagyarázni, hogy innen valahogy el kell szállítani a kocsit, nem tudna-e segíteni. Mutogatva a férfi értésére adta, hogy jó lenne, ha legalább elvontatná valameddig. Megfizeti. Money, ismételte többször is, majd a tárcájából egy ötveneuróst húzott elő.

Moment!, felelte erre a férfi, felugrott a furgon vezetőfülkéjébe, ahonnan egy ütött-kopott mobillal tért vissza. Számokat nyomogatott rajta, fülelt, csak a szemhéjával intett Forbának, hogy ne aggódjon, lám, már intézkedik.

Forba állt az út szélén, nézte a nyírfákat, a végtelenül üres országot, és hallotta, hogy a férfi beszél valakivel, a hangsúlyából ítélve rendelkezőleg, kurta mondatokban. Többször is elhangzott, hogy tak, tak, és a végén az, hogy oké.

Aztán a férfi a furgon csomagteréből drótkötelet vett elő, lehasalt az aszfaltra, és rákötötte a kötél végét Forba autójára. Előregurult, és a kötél másik végét a saját vonóhorgára akasztotta.

Start!, mondta akkor, intett a kezével, és beugrott a kormány mögé, de az ajtót még nem csukta be, úgy lesett kifelé, hogy Forba mit művel, megindul-e a menet.

Megindult, lassan, míg a drótkötél rendesen meg nem feszült a két jármű között. Attól fogva együtt gurultak, hiszen most össze volt kötve a sorsuk.

Forba erősen fogta a kormányt, és a lábát készenlétben tartotta, hogy fékezni tudjon, ha szükséges.

Tele volt a feje mondatokkal, de most nem akaródzott beszélnie mégsem. Minden látható, gondolta, minek ide még a duma is pluszban. Felnyúlt a homlokához, kissé megigazította a kamerát. És mutatóujjával benyúlt a gumipánt alá, megvakarni a bal halántékát, ott, ahol úgy érezte, szorít egy kicsit, de most nem tudott vele mit kezdeni.

Dr. Világi Sári a bergeni városi kórház traumatológiai osztályának ügyeletesszobájában banánt hámozott, hogy még gyorsan elmajszolja az esti vizit előtt. A tévében a szokásos kora esti magazinműsor ment, mindenféle érdekességről adtak villanásnyi híradást. Vilniust mutatták, Litvánia fővárosát, amely egyben Európa Kulturális Fővárosa is volt abban az évben. Micsoda fejlődés szűk két évtized alatt, amióta függetlenedtek a volt Szovjetuniótól, ez az ország és ez a nép valósággal felvirágozott. Ha valami különöset akar látni... folytatták tovább a lelkendezést a bejátszásban.

Sári kissé megborzongott, rákattintott a komputerén a levelezésére. Kálmán azt írja... hogy 29-én, amikor ő hazarepülne, már rég úton lesz valahol Lengyelországban, és számítása szerint május 1-jén, ezen a szent napon érkeznek meg, ahogy ő emlegeti, Vilnába.

Sára mindig is valami különöset akart látni, világegyetében.

Azért találta magát itt, Bergenben is.

Most gyorsan a gép elé ült, és sebesen keresgélni kezdett a neten, hogy miképp is lehet eljutni abba a Vlnába, épp május 1-jén.

És nem szól előre semmit, csak ott fog majd telefonálni, ha már leszállt. Gyere ki értem a reptérre. Itt vagyok.

Tudta, hogy egy kicsit el fog késni a vizitról, de ez most hirtelen nem érdekelte.

Ventspils, 2009 májusa

Magyar László András

ELSŐ TÍZ ÉVEM

Ismerd meg önmagad – tanácsolta Thalész vagy egyesek szerint Szolón. Szép tanács, ám valójában nem megfogadható. Hiszen önmagunk megismerésére csak törekedhetünk, célunkat nem érhetjük el soha. Személyiségünk, lényünk ugyanis a körülmények, hatások, emlékek és adottságok oly bonyolult szövedéke, amelynek nem csupán a titka nem megfejthető, hanem még teljes mintázata sem pillantható meg soha. A személyiség kialakulásáról rengetegen írtak már. Egyesek szerint énünk egész életünkben folyamatosan fejlődik, változik, mások szerint viszont lényege már az első négy, öt vagy nyolc évben végképp kialakul. Ami engem illet, szerintem is a gyermekkor a döntő: ekkor ugyanis énünk még képlékeny, így a minket érő benyomások mind mély nyomot hagynak anyagán. Talán ezek a nyomok alakítják ki lényünk alapmintázatát. Alább megkíséreltem tehát összeszedni mindazt, amiből életem első tíz évében személyiségem felépülhetett. Tisztában vagyok avval, hogy emlékeim leginkább csak számomra érdekesek, és avval is, hogy alapjában nem túl fontos megtudni, miképpen lett egykor Lacikából László. Mégsem tudok ellenállni a kísértésnek, hogy elalvás előtt ne meséljek még egy kicsit magamnak. Mivel pedig tudom, én mennyire szeretem mások történeteit hallgatni, abban reménykedem, hogy az enyéimre is odafigyel majd talán valaki.

Midőn megfogantam, szüleimnek már három leánygyermekük volt. Apám állítólag kijelentette, hogy addig, amíg fia nem lesz, nem hagy föl a gyermeknemzéssel. Ezért hát az egész család különös izgalommal tekintett az '56. januári események elé. Zsóka nővérem később azt állította, hogy apám fiú utód esetére busás honoráriumot ígért az ismerős szülészorvosnak. Az orvos, mikor látta, hogy megint leány született, bíróságban fütyit ragasztott nekem, amely azonban – tette hozzá sajnálkozva nővérem – előbb-utóbb bizonyosan le fog esni. Már nem emlékszem pontosan, vajon életem korai szakaszában miféle aggodalmak közt hányódtam, mindenesetre, higgyék el, a megjósolt esemény egyelőre nem következett be. Ráadásul ekkor már öt esztendeje nálunk lakó – eredetileg apáca – háztartási alkalmazottunk egy szép napon szüleim beleegyezésével elvitt a Lehel téri templomba, ahol is megkereszteltek, és ekképpen a Katolikus Anyaszentegyház kebelébe fogadtak. Így aztán helyzetem nem csupán nemi, hanem vallási tekintetben is kezdettől kétesnek bizonyult. Manapság ugyan az íveken már gondolkodás nélkül ikszelem be a „Férfi” rubrikát, arra a kérdésre azonban, hogy milyen vallású vagyok,